

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากลวิธีการนำเสนอ ด้านศาสนาและความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง มีผลการวิจัยดังนี้

กลวิธีการนำเสนอวรรณกรรมสลอง

กลวิธีการนำเสนอ หมายถึง วิธีการประพันธ์วรรณกรรมสลอง ที่ผู้ประพันธ์ นำมาใช้เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ฟังวรรณกรรมสลอง เกิดความศรัทธาปฏิบัติตาม และให้เป็นไป เพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา กลวิธีในการนำเสนอวรรณกรรมสลอง โครงเรื่องแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ กลวิธีการเปิดเรื่อง กลวิธีการดำเนินเรื่อง และกลวิธีการปิดเรื่อง ดังนี้

1. โครงเรื่อง

1.1 กลวิธีการเปิดเรื่อง ผู้ประพันธ์เปิดเรื่องด้วยจุลนิยบท คือการยกบทบาท ชั้นแสดงเดือน้อย แต่วิทยาความด้วยคำภาษาไทยดั้นอีสาน มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1.1 จุลนิยบที่เปิดเรื่องด้วย เอວมุเม สุต์ เอก์ สมยฯ มี 5 เรื่อง ได้แก่ สองห้อแจก สลองกูฎี สลองพระพุทธรูป สลองหนังสือ และสลองสิน ดังต่อไปนี้

...เอວมุเม สุต์ เอก์ สมย ภาคว่า สาวตุติย วิหารตี เชตวane อนาคตปีṇu
พิกสุส อาราม โภ สาช ໄວ คุราสีปปุริสาทั้งหลาย เอວมุเม สุต์ อาทิก นิทาน วนน คำนีตัน
ว่า เอວมุเม สุตรดวงนี้เป็นเค้า...

สลองห้อแจก. : (1/1/1-2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ข้าพเจ้า (พระอานันท์เตชะ) ได้สัตบัน Mao yāng nīwā สมัยหนึ่งพระผู้มีพระ
ภาคเจ้า ทรงประทับอยู่ในพระวิหารเชตวัน ของอนาคตปีṇuพิกศรี ใกล้เมืองสาวัตถี ทรง
ประกว่า สัตบุรุษทั้งหลาย พระสุตรนี้เป็นต้นเค้าแห่งเรื่องวรรณกรรมสลองห้อแจกนี้...

1.1.2 จุณณียบที่เปิดเรื่องด้วย เอกสุมี สมเยฯ 1 เรื่อง ได้แก่ สลὸงສັພ
ພທານ ดังต่อไปนี้

...เอกสุมี สมเย ສຸດວາ ເຫດວະ ວິຫຣນຸຕ ໂກ ສາຍໂວ ອູຮາສັບປຸງປຸ້າ
ທັ້ງໝາຍ ໃນສັນຍໍນີ້ ສັດຖາ ອັນວ່າພຣະພຸທທເຈົ້າແໜ່ງເຮົາ ວິຫຣຕີ ກື່ອຢູ່ ເຫດວະ ໃນປັ້ງເຫດວັນ
ມາວິທາර ສາວຕຸດີ ໃນເມືອງສາວຕຸດີ...

· ສລອງສັພທານ. (1/1/1)

จากເນື້ອຄວາມຂ້າງຕົ້ນ ດອດຄວາມໄດ້ວ່າ
ໄດ້ສັບນາວ່າ ສັນຍໍນີ້ ພຣະຄາສດາ ຖຽງປະທັບອູ້ໃນພຣະວິທາරເຫດວັນ
ໃນເມືອງສາວຕຸດີ...

1.1.3 ຈຸ່ານີ້ຍົບທີ່ນັ້ນດ້ວຍ ອິມິນາ ສູນປ່າສົງຕຳ 1 ເຮືອງ ກື່ອ ສລອງ
ຫຮຽມາສນ໌ ດັ່ງຕົວຍ່າງ

...ອິມິນາ ສູນປ່າສົງຕຳ ຈຸ່ານທາຕີ ອິ່າ ສັດຖາ ເວເພຸວເນ ວິຫຣນຸໂຕ ສາຍໂວ ອູຮາສັບ
ປຸງປຸ້າທັ້ງໝາຍ ສັດຖາ ອັນວ່າສັພພັ້ນຍູ້ ວິຫຣນຸໂຕ ອັນຍູ້ໃນພຣະເວຸວັນ ອາຮຸກ ປຣາກຊົ່ງນຸພ
ກຣມແໜ່ງຕົນເນື້ອກາລກ່ອນ...

ສລອງຫຮຽມາສນ໌. (1/1/1)

จากເນື້ອຄວາມຂ້າງຕົ້ນ ດອດຄວາມໄດ້ວ່າ
ເນື້ອຄົງທີ່ພຣະພຸທທເຈົ້າທຽງປະທັບອູ້ໃນພຣະເວຸວັນອາຮາມ ຖຽງປ່າກຸນພ
ກຣມຂອງພຣະອົງກົນໃນອົດຕ່າຕິ...

ກລວິທີການເປີດເຮືອງຂອງວຽກກຣມສລອງນີ້ການເປີດເຮືອງ 3 ລັກນັດ ໄດ້ແກ່ ການ
ເປີດເຮືອງດ້ວຍຈຸ່ານີ້ຍົບທ ເອມເມ ສູຕຳ ການເປີດເຮືອງດ້ວຍຈຸ່ານີ້ຍົບທ ເອກສຸມී ສົມເຍາ ແລະການ
ເປີດເຮືອງດ້ວຍຈຸ່ານີ້ຍົບທ ອິມິນາ ສູນປ່າສົງຕຳ ມີຜົດກາຮືກຍາດັ່ງຕາງໆທີ່ 1

ตารางที่ 1 กลวิธีการเปิดเรื่องของวรรณกรรมสลอง

กลวิธีการเปิดเรื่อง	วรรณกรรมสลอง						
	หอแขก	ภูมิ	พระพุทธรูป	หนังสือ	สิน	สัพพทาน	ธรรมานัน
1. เอกมเม สุต์ฯ	✓	✓	✓	✓	✓		
2. อิมนา สปุลสาริต์ฯ						✓	
3. อิมสุสมี สมยฯ							✓

จากตารางที่ 1 อนิบาลได้ว่า ผู้ประพันธ์วรรณกรรมสลองได้ให้ความสำคัญในการเปิดเรื่องด้วยอุณภูมิบทที่เป็นภาษาไทยขึ้นก่อน ซึ่งเป็นการสร้างความศักดิ์สิทธิ์และน่าเชื่อถือในวรรณกรรมสลอง ทำให้ผู้รับฟังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาตามสาระในวรรณกรรมสลอง ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตาม จนมีการสร้างถาวรไว้ต่อไป และการให้ท่าน เป็นวิถีวัฒนธรรมชุมชนให้คำรับรองต่อมาจนปัจจุบัน

1.2. กลวิธีดำเนินเรื่อง

วรรณกรรมสลองมีกลวิธีการดำเนินเรื่อง ด้วยฉันทลักษณ์ร้อยแก้วเทศนา มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การดำเนินเรื่องตอนต้น การดำเนินเรื่องตอนกลาง และการดำเนินเรื่องตอนปลาย ดังนี้

1.2.1 การดำเนินเรื่องตอนต้น

การดำเนินเรื่องตอนต้นของวรรณกรรมสลอง คล้ายกับชาดกสูตรต่างๆ ในประเทศไทย มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1) เรื่องที่พระอานันท์สัตบจากพระพุทธเจ้าทรงเล่าให้ฟังแล้วนำมาเล่าต่อ มี 3 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแขก สลองสิน และสลองสัพพทาน ดังต่อไปนี้

...อันว่าสูตรดวงนี้ เอiy อันขัคนชื่อว่าอานันท์ สุต์ มักว่า กพทิม กีหาก ได้สัตบรับฟังเอาแล้ว แต่พระโอฐแก้ว กล่าวคือว่าปากแหงสัพพัญญูเจ้า เมื่อยังทรงนานไปได้เข้าสู่นิรพาน วันนั้น เอว มักว่า เอเตยญากา แลด้วยอาการดังข้างกกล่าวไว้ภายน้านี้แล...

สลองหอแขก. (1/1/1-2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

สูตรนี้ข้าพระอานันท์ หากได้สัตบรับฟังแต่พระวาจาแหงพระพุทธเจ้าว่า

ในสมัยนั้นพระพุทธเจ้า ทรงประทับอยู่ในพระเขตวัน อันเป็นอารามแห่งนายอนาดปิณฑิก
หาเศรษฐี ใกล้เมืองสาวัตถี...

2) มีผู้ถูกถามปัญหา พระพุทธเจ้าทรงแสดงเทศนาตอบปัญหา มี 3 เรื่อง
ได้แก่ สลὸงกุญชี สลὸงพระพุทธรูป และสลὸงหนังสือ ดังต่อไปนี้

...กนุเต ข้างตัวพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ โย ปุคโล อันว่าบุคคลทั้งหลาย
ผู้ใด กโโรนุติ ก็กระทำแล้ว กุญชีวิหารให้เป็นทาน แก่ภิกษุสงฆ์เจ้าทั้งหลาย
เดชนา อันว่าคนทั้งหลายผู้ใดนั้น ลกนุติ ก็จักได้อานิสงส์ทั้งหลายท่อได้ก็ข้ามา...

สลὸงกุญชี. (1/1/1-2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ข้างตัวพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ คนเหล่าใด สร้างกุญชีวิหาร Crowley ไว้ใน
พระพุทธศาสนา ให้เป็นที่อยู่แก่พระภิกษุทั้งหลาย คนเหล่านั้นจะได้อานิสงส์ประมาณเท่าไร
พระเจ้าฯ...

3) เรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงประทานบุพกรรมของพระองค์ให้พระภิกษุฟัง มี
1 เรื่อง ได้แก่ วรรณกรรมสลὸงธรรมานาสน์ ดังต่อไปนี้

...สตุตา อันว่าสัพพัญญู วิหرنุโต อยู่ในพระเวพวัน อารพุก ประกชีง
บุพกรรมแห่งตนเมื่อการก่อน ให้เป็นเหตุ ญาณกเตติ เทศนา...

สลὸงธรรมานาสน์. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ถูกอนบุรุษทั้งหลาย ในสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ในพระเวพวัน
ทรงประทานบุพกรรมแห่งพระองค์เมื่อการก่อน...

กล่าวถึงการดำเนินเรื่องตอนต้น ของวรรณกรรมสลὸงมี 3 ลักษณะ ได้แก่
การดำเนินเรื่องโดยพระอานันท์แสดงจากพระพุทธเจ้าทรงเทศนาแล้วทรงเล่าให้ฟัง
ภายหลัง แล้วพระอานันท์กระทำมาเล่าต่อหนึ่นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งมีผู้ถูกถามปัญหา
พระพุทธเจ้าทรงแสดงเทศนาตอบปัญหา และพระพุทธเจ้าทรงประทานบุพกรรมของพระองค์
ให้พระภิกษุฟัง มีผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กลวิธีการการดำเนินเรื่องตอนต้นของวรรณกรรมสลอง

ตอนต้น	วรรณกรรมสลอง						
	หอแขก	ฤทธิ์	พระพุทธรูป	หนังสือ	สิม	สัพพทาน	ธรรมานัน्द
1. พระอานันท์นำมา เทศนาต่อ	✓				✓	✓	
2. มีผู้ถูกตามปัญหา		✓	✓	✓			
3. พระพุทธเจ้าทรง ปราบภูพกรณ์							✓

จากตารางที่ 2 อนิบาลได้ว่า การดำเนินเรื่องตอนต้น ผู้ประพันธ์วรรณกรรมสลอง ได้นำหลักการประพันธ์มาจาก การเริ่มเรื่องของนิทานชาดก และการเริ่มต้นของสูตรต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก เพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นในวรรณกรรมสลอง ว่าเป็นวรรณกรรม ที่เกิดขึ้นจากเรื่องราวครั้งพุทธกาล

1.2.2 การดำเนินเรื่องตอนกลาง

การดำเนินเรื่องตอนกลาง ผู้ประพันธ์ใช้ตัวอย่างคำสละสลาวย บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร ทำให้ผู้อ่านผู้ฟังเข้าใจ เกิดภาพและจินตนาการ สร้างผลให้เกิดความครั้งท่าเลื่อมใสและปฏิบัติตาม

1) บรรยายโวหาร เป็นโวหารที่เล่าเรื่องลำดับเหตุการณ์ ขยายความของเรื่องด้วยภาษาง่าย ๆ ให้ความหมายชัดเจน ดังตัวอย่าง ...
 ...ได้ยินมาว่า สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ในพระ座位วันมหาวิหาร ที่อนาคปิณฑิกเศรษฐีสร้างถาวรไว้ในเมืองสาวัตถี ราชา อันว่า พระยาปีเสนท์โภคถ คเหตวा ถืออาษั ปฐปทีป คณุชมาลาที่นิ ยังสิ่งทั้งหลายหมายมีดอกไม้ คันธารสา ของห้อม นิกุขามิตร ที่เด็ดจืดอกจากเวียง สาบปริware ที่ กับด้วยศักดิ์บริวารแห่งตนก็มีแล ภาคว่า อัน ว่าพระพุทธเจ้าสถิตอยู่สถานที่ใด อุปสุกมิตร ที่เข้าไปสู่สถานที่นั้น...

สลองฤทธิ์. (1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ในสมัยนี้ พระพุทธเจ้าประทับอยู่ในพระ雪山มหาวิหาร ที่อนาคตปีผล
ทิศ มหาเศรษฐีสร้างถาวร พระเจ้าปัลสเสนท์โภศต ได้นำธูปเทียน ดอกไม้ของหมู่ทั้งหลาย
เสด็จออกจากเมืองสาวัตถีหรือมหัศยบริหาร เพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า...

2) พระพนาโวหาร เป็นโวหารที่ผู้ประพันธ์วรรณกรรมใช้สอดแทรกหรือ
ใส่อาจรมณ์ความรู้สึก เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์กลั่นอ่าน จนถึงการปฏิบัติตาม
วรรณกรรม ดังตัวอย่าง

...ตتا สาริโต อันมีพื้นภาคปูไปด้วยเครื่องปูทิพย์ครุ่งเรืองไปด้วยผ้ากัน
เพดานดาวทองผ่องแส้ว ในห้องทองที่นอนอันมีสีสันดังสวัสดิพิลาด องอาจด้วยนางทั้งหลาย
อันประเสริฐ หากเกิดพร้อมทุกประการ รสุสมี славุปนุนา อันเดียรดาด้วยข่ายหั้งและใบสี
หากห้อยอยู่ เมื่อลุมหากพัคเมีเดียงอันแพระพริ้งค์ภารกิริมษ์ชั่นยินดี อันเกิดมีด้วยผลบุญอัน
ได้กระทำธรรมาน៊ และประดับให้เป็นท่านในการลก่อนแล...

สองธรรมาน៊. (1/4/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

มีพื้นภาคด้วยเครื่องปูทิพย์ครุ่งเรือง เต็มไปด้วยผ้าเพดานลายดาวทองส่อง
สว่าง ในห้องนอนทองที่มีสีสันงดงาม พร้อมด้วยนางสนมอันประเสริฐ และขั้มมีข่ายหั้งและ
ใบสีห้อยอยู่ เมื่อลุมพัคมา มีเดียงไไฟเราน่าชื่นชมยินดี เป็นแพระผลบุญที่ได้สร้างธรรมาน៊
ถาวรในอดีตชาติ...

3) เทคนาโวหาร เป็นโวหารเชิงสังสอนให้คิดเห็นใจ ให้แห่งคิดแก่ผู้ฟัง
เนื้อหาจะมีหลักธรรมทางศาสนาแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับคนใน
ปัจจุบัน ที่ผู้อ่านหรือผู้ฟังวรรณกรรมสามารถนำไปปฏิบัตได้ เพื่อให้เกิดการดำเนินชีวิต แก่
ความสุขแก่ตนเอง ละความชั่วประพฤติความดี ดังตัวอย่าง

...สพุพโลโก อันว่าพยาธิทั้งหลาย วินาสุสันติ ก์เทียรย่อเมืองวินาคดินหาย
เสีย ตสสาบุคคลา แก่นุคคลผู้นั้น อิท พาล อันนี้ก็ด้วยผลอาบนิสงานอันได้สร้างหอแยกให้
เป็นท่านแล...

สองหอแยก. (1/6/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

โรคทั้งหลาย ย่อมไม่เกิดแก่นุคคลที่ได้สร้างศาลาการเปรียญถาวรเป็นพุทธ

บูชา...

การดำเนินเรื่องตอนกลางของวรรณกรรมสลอง พบว่า ใช้บรรยายโวหาร
พรพรรณโวหาร และเทศนาโวหาร ทั้ง 7 เรื่อง แสดงว่าวรรณกรรมสลองเน้นให้ผู้อ่านผู้ฟัง
เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย เมื่อผนวกกับเทศนาโวหาร ทำให้ภาษาที่ใช้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ทำ
ให้ผู้ฟังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา ลักษณะการดำเนินเรื่องตอนกลางของ
วรรณกรรมสลอง ผู้ประพันธ์ได้ใช้โวหารผสมผสานกัน เพื่อให้วรรณกรรมมีคุณค่ายิ่งขึ้น
และทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามเนื้อหาของวรรณกรรม ชวนให้ติดตามและปฏิบัติตาม
จนเกิดเป็นวัฒนธรรมวิถีพุทธศาสนาปัจจุบัน กล่าวคือ ชาวพุทธจะช่วยกันบริจาคปีจัย เพื่อ
สร้าง ภูมิ ศาลาการเปรียญ พระอุโบสถ ให้กรอบองค์ประกอบทางพุทธศาสนา

1.2.3 การคำนวณเรื่องตอนปลาย

การดำเนินเรื่องตอนปลาย เป็นลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมประเภทชาติ โดยทั่วไปใช้ว่าประชุมชาดกหรือสโนราณ ดังนี้

๑) การกลับชาตินาเกิด พบรูปในสลองธรรมานน์ ดังตัวอย่าง

ສລອງທຣມາສນ໌. (1/6/1-2)

จากเนื้อความที่ทางตน ขอความได้ว่า

ถูกก่ออันกิบมุทั้งหลาย พระยาอโศกราชกษติริย์ในการนั้น ได้เกิดเป็นพระเจ้าสีสุทโธทนกษติริย์ในการนี้ นามมหราชเทวีในการนั้น ได้เกิดเป็นพระนางสีมามาในกาลนี้ ส่วนพระยาธรัพิน กษติริย์ผู้ทรงมองความสุขแก่กันทั้งหลายในการนั้น หากเป็นเรางค์ดูตาม ผู้นำลัตตัวเข้าสู่นิพพานในการบัดนี้...

2) การบูรณาธิรัม มี 5 เรื่อง ได้แก่ สลลงสลงหอแกก สลงกูญี่

สูลองพระพุทธชรป สล่องสิน (อโนสก) และสล่องสีพหาน ดึงตัวอย่าง

...ເທສະາປຣີໂສນາ ພູ້ນາ ໂສ ຕາປັດຕິພອນີ ປາປິງສູ ພູ້ນາ ອັນວ່າ
ຄົນທີ່ໜ້າລາຍອັນນາກ ປາປິງສູ ກີ່ໄດ້ຮັງຍັງຮຽນວິເຄຍ ໂສດາປັດຕິພອນເປັນເຄົ້າ...

จากเนื้อความทั่งต้น ดูคุณ

ສອຄງສິນ. (1/1/10-11)

เมื่อจบพระราชธรรมเทศนา บุคคลที่ได้ฟังพระราชธรรมเทศนาเก็บรัฐธรรมวิเศษ

คือ โสดาปัตติผล...

3) การเกิดเป็นพระมหากรหัตtriy และมีทรัพย์สมบัติ 2 เรื่อง ได้แก่ สลอง
หนังสือ และสลองสิน ดังต่อไปนี้

....เหตุกา เหตุดังนี้ ปัญชิตาโนโภส บุคคลผู้งดงามทายก ผู้มีปัญญา
ประโยชน์แห่งตน ถิ่นเชิง เพิ่งเขียนด้วยตนก็ดี จ้างท่านเขียนก็ดี ลากษณava จักได้เสวย ติวิท สุข
ยังสุขในเมืองคน เป็นพระยาจารติราช สุขในนิพพานบ่่าด ด้วยอันได้สร้างยังปีฎกธรรม...

สลองหนังสือ. (1/6/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลผู้มีปัญญา嘲ประโยชน์ให้ตนเอง เขียนพระไตรปีฎกด้วยตนเอง
หรือว่าจ้างเขียนให้ จะได้เสวยสุขในเมืองมนุษย์ เป็นพระยาจารติราช มีสุขในนิพพาน
จากอาณิสงส์ที่ได้สร้างพระไตรปีฎก...

การดำเนินเรื่องตอนปลายของวรรณกรรมประเภทศาสนา จะเป็นการประชุม^๔
ชาดก และการบรรลุธรรมของพุทธสาวก ในวรรณกรรมสลองมีลักษณะการดำเนินเรื่องตอน
ปลาย 3 ลักษณะ ได้แก่ การกลับชาตามากิດของพระพุทธเจ้า การบรรลุธรรมของผู้ที่เข้ามาทาง
ธรรม และการเกิดเป็นมนุษย์ผู้มีความสมบูรณ์ทั้งกายศ และบริหาร เป็นผู้มีปัญญามาก มีผล
การศึกษาดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กล่าววิธีการดำเนินเรื่องตอนปลายของวรรณกรรมสลอง

กล่าววิธีการดำเนินเรื่อง ตอนปลาย	วรรณกรรมสลอง						
	หอแขก	กุฎี	พระพุทธรูป	หนังสือ	สิน	สัพพทาน	ธรรมานัน
1. การกลับชาตามากิດ							✓
2. การบรรลุธรรม	✓	✓	✓		✓	✓	
3. เป็นพระมหากรหัตtriy และมีทรัพย์สมบัติ				✓	✓		

จากตารางที่ 3 อธิบายได้ว่า กลวิธีการดำเนินเรื่องตอนปลายของวรรณกรรมสลองให้ความสำคัญในการบรรลุธรรมมากที่สุด การให้ความสำคัญในการบรรลุธรรมนี้ เป็นการสรุปผลอนิสงส์ที่เกิดจากการฟังธรรม ทำให้ชาวพุทธหัวใจเกิดความเชื่อมั่นว่า หากตนได้ฟังธรรมเทศนาแล้วจะได้บรรลุธรรม

1.3 กลวิธีการปิดเรื่อง

ในการปิดเรื่องของวรรณกรรมสลอง ผู้ประพันธ์นิยมยกชุมภีร์ขายน้ำดีแล้วเรียงร้อยถ้อยคำภาษาถิ่นอีสานให้มีความไพเราะที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ ได้แก่

1.3.1 การจบเรื่องด้วยบทภาษาถิ่น คำว่า นิภูธิตา หรือ นิภูธิต เป็นหลัก มี 3 เรื่อง ได้แก่ สลองหอยแฉก สลองหนังสือ และสลองสิน ดังต่อไปนี้

...อานิสงสາมาแห่งบุคคลผู้ได้สร้างแบลงหอยแฉกให้เป็นทาน นิภูธิต เสต็จ
บรรหารก่อนแล้วท่อนี้ແล...

สลองหอยแฉก. (1/6/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

อานิสงส์แห่งบุคคลที่ได้สร้างศาลาการเบรียญถวาย ก็จะเพียงเท่านี้...

1.3.2 การจบเรื่อง ด้วยการกล่าวจบด้วยภาษาถิ่น มี 3 เรื่อง ได้แก่ สลองพระพุทธรูป สลองสัพพทาน และสลองธรรมสารน์ ดังต่อไปนี้

... กล่าวพลาอานิสงสາ แห่งบุคคลผู้ได้สร้างพระพุทธรูปปิติมากรไว้
ให้เป็นที่ให้สักการบูชาแก่กุลบุตรผู้เกิดมา สุดท้ายภายหลังแต...

(สลองพระพุทธรูป. ม.ป.ป. : บ 6 น 2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

กล่าวถึงอานิสงส์ แห่งบุคคลที่ได้สร้างพระพุทธรูปไว้ให้เป็นที่สักการบูชา
แก่กุลบุตรผู้ที่จะเกิดมาในอนาคต...

1.3.3 บทส่งท้าย มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การบันทึกวันเดือนปีที่เขียนเสร็จ
นามผู้รจนา และคำปราศและคำอุทิศ ซึ่งการบันทึกวันเดือนปี ใช้วันเวลาตามโหรศาสตร์
และวันเดือนปีของไทย อธิบายได้ดังนี้

1) วัน

วันหนึ่ง	หมายถึง	วันอาทิตย์
วันสอง	หมายถึง	วันจันทร์
วันสาม	หมายถึง	วันอังคาร

วันสี่	หมายถึง	วันพุธ
วันห้า	หมายถึง	วันพฤหัสบดี
วันหก	หมายถึง	วันศุกร์
วันเจ็ด	หมายถึง	วันเสาร์

2) เวลา ในโทรศัพท์ เรียกว่า ยาม กลางวันมี 8 ยาม กลางคืนมี 8
ยาม ๆ ละ 1.30 ชั่วโมง ดังนี้

ยาม	ชื่อยามกลางวัน	เวลา	ชื่อยามกลางคืน	เวลา
1	สุริยะ	06.00-07.30	รัตติ	18.00-19.30
2	ศุกระ	07.30-09.00	ชีโว	19.30-12.00
3	พุธะ	09.00-10.30	ศศิ	21.00-22.30
4	จันทร์	10.30-12.00	ศุกร์	22.30-24.00
5	เสาร์	12.00-13.30	ภูมิโน	24.00-01.30
6	ศรี	13.30-15.00	ไสว	01.30-03.00
7	ภูมนະ	15.00-16.30	พูโธ	03.00-04.30
8	สุริยะ	16.30-18.00	รัตติ	04.30-06.00

(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 903)

3) เดือน การใช้เดือนใช้แบบจันทรคติ จะเรียกแตกต่างออกไปคือ เดือน 1 เรียกว่า เดือนข่าย เดือน 2 เรียกว่า เดือนปี จากเดือน 3 ไปจนถึงเดือน 12 เรียกตามปักษิ 1. บทส่งท้ายที่มีการบันทึกวันเดือนปีที่บันทึกวรรณกรรม sterej มี 3 เรื่อง ได้แก่ สล่องขอแกะ สล่องกุณี และสล่องสัพทาน ดังต่อไปนี้

...ริงนาแล้ว ปีวอก โภศก ตกอยู่ในวันสันตตฤติ เดือน 10 ขึ้น 4 ค่ำ วัน ๖...
สล่องกุณี. (1/5)

จากเนื้อความข้างต้น พอคลความได้ว่า

เขียน sterej ปีวอก โภศก เดือน 10 ขึ้น 4 ค่ำ วันศุกร์...

2. นามผู้จนา การบันทึกชื่อผู้เขียนวรรณกรรม มี 3 เรื่อง ได้แก่ สล่อง

กุณี

สลองพระพุทธฐาน และสลองสัพทาน ดังตัวอย่าง

...เจ้าขันนั่งฝ่าย มีใจใส่ศรัทธาเป็นอันยิ่ง จึงได้สร้างหนังสือสลองกูฎีไว้ กับศาสนาระพุทธเจ้าทราบต่อเท่าทั้งวัสดา...

สลองกูฎี. (1/5)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

พระภิกษุฝ่าย มีใจศรัทธา ได้สร้างหนังสือสลองกูฎีไว้กับ

พระพุทธศาสนา จนถึงห้าพันปี...

3. คำปราถอนและคำอุทิศ เมื่อประพันธ์วรรณกรรมสลองเสร็จแล้ว ผู้ประพันธ์จะมีการอธิษฐานและการอุทิศส่วนกุศล พนในสลองกูฎี และสลองสัพทาน ดัง ตัวอย่าง

...นิพพานปุจจิโภทุ ขอให้ได้ดังคำมักคำปราถอนฯ ขอให้ชອดบิดา
มารดา คุนาอาจารย์ ทุกตนทุกองค์กีข้าเทโญ ผู้ข้าได้สร้างแล้ว จิตจดใจใส ขอให้มีอานิสงส์
ส่งเมืองเมืองฟ้า...

สลองกูฎี. (1/5)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ขอให้เป็นปัจจัยบรรลุพระนิพพาน ได้ดังความปราถอนฯ ขอให้ถึงบิดา
มารดา คุนาอาจารย์ ทุกตนทุกองค์กีข้าเทโญ ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วจิตใจผ่องใส ขอให้ได้
อานิสงส์ไปเกิดบนสวรรค์...

กล่าวอีกการปิดเรื่องของวรรณกรรมสลอง มีลักษณะการปิดเรื่อง 3 ลักษณะ ได้แก่ การปิดเรื่องค่วยภาษาบาลี 3 เรื่อง การกล่าวจบด้วยภาษาเดิม 3 เรื่อง และบทส่งท้าย ซึ่งใน บทส่งท้ายนี้ก็จะแบ่งลักษณะการส่งท้าย 3 ลักษณะ ได้แก่ การส่งท้ายค่วยนามผู้รียนฯ การส่ง ท้ายด้วยการบันทึกวันเดือนปี และการส่งท้ายด้วยคำปรากรและคำอุทิศ มีผลการศึกษาดัง ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 กลวิธีการปิดเรื่องของวรรณกรรมสลอง

กลวิธีการปิดเรื่อง	วรรณกรรมสลอง						
	หอยแจก	กุฎិ	พระพุทธรูป	หนังสือ	สิน	สัพพทาน	ธรรมานัน
1. นิก្សีชา, นิก្សិត	✓			✓	✓		
2. การกล่าวขบน			✓			✓	✓
3. บทส่งท้าย						✓	
1) บันทึกวันเดือนปี	✓	✓				✓	
2) นามผู้รัจนา		✓	✓			✓	
3) คำอธิษฐาน		✓				✓	

จากตารางที่ 4 ochibay ได้ว่า กลวิธีการปิดเรื่องของวรรณกรรมสลอง มีการปิดเรื่อง ที่แตกต่างกันไปตามความคิดของผู้ประพันธ์ วรรณกรรมที่ใช้กลวิธีปิดเรื่องมากที่สุด ก็คือ สลองสัพพทาน วรรณกรรมที่ปิดเรื่องลักษณะเดียว 3 เรื่อง ได้แก่ สลองหนังสือ สลองสิน และสลองธรรมานัน

การศึกษากลวิธีการนำเสนอวรรณกรรมสลอง ในด้านการเปิดเรื่องวรรณกรรม สลอง ให้ความสำคัญและเริ่มเรื่องด้วยจุณณียบทภาษาบาลี มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การเปิดเรื่อง ด้วยจุณณียบท เอามุเม สุตាฯ การเปิดเรื่องด้วยจุณณียบท เอกสุเม สมญา และการเปิดเรื่อง ด้วยจุณณียบท อミニา สุปุ่สราริศฯ การดำเนินเรื่องตอนกลาง พบว่า ใช้บรรยายโวหาร เทศนาโวหาร และใช้พรรณนาโวหาร ทั้ง 7 เรื่อง กลวิธีการปิดเรื่องมี 3 ลักษณะ ได้แก่ การปิดเรื่องด้วยภาษาบาลี 3 เรื่อง การกล่าวด้วยภาษาถิ่น 3 เรื่อง และบทส่งท้าย แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ นามผู้รัจนา การบันทึกวันเดือนปี และคำปราภรณและคำอุทิศ

2. โวหารการประพันธ์

2.1 บรรยายโวหาร ก็คือ เป็นโวหารที่เล่าเรื่องลำดับเหตุการณ์ ochibay เรื่องด้วย ภาษาจ่างๆ ให้ความหมายชัดเจน หลักสำคัญในการใช้ภาษาบรรยายโวหาร ต้องทำให้ผู้อ่าน เห็นใจแจ่มแจ้งเหมือนกับผู้อ่านอยู่ร่วมในเหตุการณ์จริง ในวรรณกรรมสลองทั้ง 7 เรื่อง ใช้บรรยายโวหารลำดับเหตุการณ์ที่แตกต่างกันไป ดังตัวอย่าง

...อดโข ในการละเม่อนั้น เอกโก พระมนุโภ ยังมีพระมหาณฑัญหนึง สุปีโณ นาม ชื่อว่าสุปีโณพระมหาณ์ อดุฤทธิ์ ก้อย สาวตุตินคร และในเมืองสาวตุตินครที่นั้นแล ภาคว่า

พระพุทธเจ้า อตุถิ กีออยู่ ยตุต ฐาน ในสถานที่ใด อตุต้า เข้าในกาลเมื่อนั้น โส สุปิณพราหม โณ อันว่าสุปิณพราหมผู้นั้น อุปสมุติ佗 ที่เข้าไป คตุต ฐาน ในสถานที่นั้น อุปสมุติ佗 คันว่าเข้าไปแล้ว อภิวะเท佗 ที่ให้ ภกนุติ ยังสัพพัญญเจ้า นิสิติ ก็นั่งอยู่ เอกมนุติ ในสถานที่ควร โส พราหมโณ อันว่าพราหมผู้นั้น นิสินูโน ก็นั่งอยู่แล้ว...

สองห้อแจก. (1/1-2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
ในสมัยหนึ่ง มีพราหมณ์ชื่อว่าสุปิณพราหมที่ อุยในเมืองสาวัตถี ได้เข้าไปกราบพระพุทธเจ้าแล้ว นั่งก็นั่งอยู่...

บรรยายโวหารที่ปรากฏในวรรณกรรมสอง มีลักษณะการใช้บรรยายโวหาร เรียงลำดับเหตุการณ์ 2 ลักษณะ ส่วนมากเรียงลำดับเหตุการณ์ กล่าวถึง พระพุทธเจ้า สถานที่ ประทับ มีผู้ญาติบ้านปัญหา พระพุทธเจ้าทรงแสดงอาโนสังส์ เมื่อแสดงพระธรรมเทศนาจบก็มีผู้บรรลุธรรม และรองลงมาคือการเรียงลำดับเหตุการณ์ ด้วยการกล่าวถึงพระสาวกเล่าถึงเรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงเทศนานิสังส์ และมีผู้บรรลุธรรม

2.2 พรรณนาโวหาร เป็นโวหารที่ผู้ประพันธ์วรรณกรรมสอง ใช้สอดแทรก อารมณ์ความรู้สึก เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตาม จนถึงการปฏิบัติตามวรรณกรรม มีการใช้วรรณศิลป์ที่คล้องจองใจเรา ดังตัวอย่าง

... พุทธสัมมานิสุสิตา อันถ่ำหลิงดูเสียงวันแลกนกน้ำเป็นน้ำเบื้องแก่กัน หั้งหาย ตายพุทธ samaปุน่า ประกอบด้วยตีนเนื้อthonอันหอมเป็นดังกลิ่นแห่งแก่นจันทน์แดง และมีกลิ่นปากอันหอมดังดอกนิลุบล นิทุกๆ หาทุกๆ ได้ นิรุปทวา หาอุปทัวอันตรายบ่ได้...

สองสิม. (1/6/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
มองดูทุกวันทุกคืนไม่รู้จักเบื่อหน่าย มีผู้วรรณหอมดังกลิ่นขันทน์แดง มีกลิ่นปากหอมดังดอกบัว ไม่มีอันตรายใดมากล้ำกลาย...

พรรณนาโวหารที่ปรากฏในวรรณกรรมสอง พน 7 ด้าน ได้แก่ การเป็นที่รัก จำเริญ ใช้ การชั่นชุมยินดี รสรธรรม การมีสุข การมีคิวพรผลดงาม การพุดจาไฟเรา และ การพื้นจากธรรม มีผลการศึกษาดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พระนนาโวหารที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง

พระนนาโวหาร	วรรณกรรมสลอง						
	หอแขก	กุฎี	พระพุทธรูป	หนังสือ	สม	สัพพทาน	ธรรมานิ
1. เป็นที่รักจำเริญใจ	✓			✓		✓	
2. ชื่นชมยินดี	✓			✓		✓	✓
3. รัศธรรม		✓	✓		✓		
4. มีสุข					✓		
5. มีผิวพรรณดงาม				✓	✓	✓	
6. พุคชาไฟเระ				✓	✓	✓	
7. พื้นจากกรรม					✓		

จากตารางที่ 5 อธิบายได้ว่า พระนนาโวหารที่ปรากฏในวรรณกรรมสลองส่วนมาก ให้อารมณ์ความรู้สึกในการเป็นที่รักจำเริญใจ การชื่นชมยินดี การได้รับรัศธรรม และการนឹងผิวพรรณดงาม วรรณกรรมที่นឹងการพระนนามากที่สุดคือสลองสม รองลงมาคือสลองสัพพทาน สลองหนังสือ สลองหอแขก สลองพระพุทธรูป สลองกุฎี และธรรมานิ ตามลำดับ

2.3 เทคนาโวหาร เป็นโวหารเชิงสั่งสอนให้คติเตือนใจ ให้ແກ່ຕິດແກ່ຜູ້ພັງ ເນື້ອຫາ ຈະມີລັກຮຽນທາງຄາສານແກຣກອູໝູ ເປັນລັກຮຽນທີ່ເໝາະສົມກັບຄົນໃນປັ້ງຈຸບັນທີ່ຜູ້ອ່ານຫວູ້ ຜູ້ທີ່ຈະຮຽນຮ່ານມາຮັນໄປປຸ່ນບັດ ເພື່ອໃຫ້ເກີດກາດດຳເນີນຊີວິດ ເກີດກວານສູຂແກ່ຕົນເອງ ໃນ
วรรณกรรมสลองເຫັນວ່າກັນອານີສັງສົນເປັນລັກ ດັ່ງຕົວຍ່າງ

...ເຕ ສາວກ ອັນວ່າອຸນາສົກອຸບາສີກາທັງໝາຍອັນທື່ອເອາຍັງດຳສອນແໜ່ງ ຕົດໃ
ຕົດຕາທັງໝາຍຝູ່ນີ້ ກໂຣນຸຕີ ອາທິ່ງ ຍັງອັນເຄາຣພຳແຍ່ງ ອຸນຸນຸນຸຕີ ເຢສູ ໃນອັນຜູ້ຕິ
ທັງໝາຍ ທຸຽກຖານ ຮົມເມສູ ພິຮມຸນ ອັນເຈົ້າຫາກຄລ່າວບັດີ ນັກວ່າທີ່ມີທັງໝາຍ ກລ່າວຮຽມອັນ
ຂອບ ບໍປະກອບດ້ວຍຄຮອງອັນວິເສຍ ເປັນເຫຼຸ້ມໃຫ້ໄດ້ໄປຫຼູ້ອ່ານຍັງທັງສົກົດີ ນາ ອຸຍາປີໄໂລ ສ່ວນດັ່ງ
ພຣະເປັນເຈົ້າທັງໝາຍ ອັນເປັນລູກຄືຍີ່ແໜ່ງສັພ້ຜູ້ເຈົ້າ ສາວກຮຸມາ ອັນພຣະພູທເຈົ້າຫາກເຫັນ
ດືນກັກຈັກເຂົ້າສູ່ນີ້ຮພານ...

สลองสม. (1/2/2)

จากເນື້ອກວານຂ້າງຕົ້ນ ດອດກວານໄດ້ວ່າ

อุนาสกหรือว่าอุนาสิกาที่ปฏิบัติตามคำสอน มีความเคารพในธรรม ถ้าหากว่ากล่าวไม่ดี ปฏิบัตินไม่ดี ก็จะไปสู่อย่างทึ่งสี ส่วนพระองค์ทึ่งหลาย ที่พระพุทธเจ้าตรัสรสกานำเข้าสู่พระนิพพาน...

เทคโนโลยีการเรียนรู้ในวรรณกรรมสลอง มีลักษณะการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ที่คล้ายกัน คือ โวหารที่เกี่ยวกับอานิสงส์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามวรรณกรรม มีทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่ เทคนิคโวหารเกี่ยวกับอานิสงส์ การรักษาศีล กิเลสกาม การพัฒนากรรมชั่ว การไม่มีโรคภัย การเป็นผู้ประเสริฐ การไม่ไปสู่อย่าง และการบรรลุธรรม มีผลการศึกษาดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เทคนิคโวหารที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง

เทคโนโลยีการเรียนรู้	วรรณกรรมสลอง						
	หอแขก	ฤทธิ์	พระพุทธรูป	หนังสือ	สิม	สัพพทาน	ธรรมานิษ
1. อานิสงส์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. รักษาศีล					✓		
3. กิเลสกาม					✓		
4. พัฒนาผลกรรมชั่ว	✓		✓		✓	✓	✓
5. ไม่มีโรคภัย	✓		✓		✓	✓	✓
6. ผู้ประเสริฐ			✓	✓	✓	✓	✓
7. การไม่ไปสู่อย่าง	✓		✓	✓	✓		✓
8. บรรลุธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 6 อธิบายได้ว่า เทคนิคโวหารที่ปรากฏในวรรณกรรมสลองมี 8

ประการ ผู้ประพันธ์วรรณกรรมสลองให้ความสำคัญในเรื่องอานิสงส์ และการบรรลุธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ การไม่ไปสู่อย่าง การพัฒนาผลกรรมชั่ว การไม่มีโรคภัย การเป็นผู้ประเสริฐ การรักษาศีล และกิเลสกามตามลำดับ วรรณกรรมสลองที่ปรากฏเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่สุดคือ วรรณกรรมสลองสิม

ศาสนาและความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลัง

ศาสนา หมายถึง ความศรัทธาของศาสนาที่เกิดพุทธิกรรมสืบทอดหลักคำสอน ของศาสนาตามคัมภีร์ของศาสนาที่เห็นบันถือ และปฏิบัติตามวัฒนธรรมทางศาสนา เพื่อสืบ ทอดและสอนนุตรหวานให้อยู่ในสังคม ได้อย่างเหมาะสม จนกลายเป็นความเชื่อต่าง ๆ มักจะ ได้รับคำบอกเล่าจากคนรุ่นก่อน ว่าช่วงคุ้มครองรักษาตน ทำให้ตนแองเจริญขึ้น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ ศาสนา คัมภีร์ (คำสอนและหลักปฏิบัติ) ศาสนสถาน นักบัวช สัญลักษณ์ ศาสนิกชน และศาสนพิธี

1. ศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมสลัง

การศึกษาด้านองค์ประกอบของศาสนาพบว่า วรรณกรรมแต่ละเรื่องมี องค์ประกอบทางศาสนาที่แตกต่างกันไป แต่ไม่ครบองค์ประกอบดังที่กล่าวมา ดังนี้

1.1 ศาสนา คือผู้ก่อตั้งศาสนา หรือผู้คิดค้น ริเริ่มในการนำทำสอนและ หลักธรรมไปเผยแพร่ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่世人 และศาสนิกชน มีพระสรีระงคجام อา กันบริยาสุขุมเยื่อกเย็น ทรงลั่งสอนศาสนิกชนให้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ มีวัตรปฏิบัติที่เมินไป เพื่อประโยชน์สุขของมนุษย์ ในพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าทรงมีวัตรปฏิบัติ หรือเรียกว่า พุทธ กิจ 5 ประการ (พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับปีร่วมวงศ์พท. 2547 : 189 – 190) ได้แก่

1.1.1 ช่วงชา - รับบิณฑบาต เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญตักบาตร และเพื่อแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์

1.1.2 ช่วงเย็น – แสดงพระธรรมเทศนาแก่ประชาชน

1.1.3 ช่วงค่ำ - ตอบปัญหาธรรมและแสดงธรรม หรือให้คำปรึกษาแก่ เหล่าภิกษุ

1.1.4 ช่วงเที่ยงคืน – ตอบปัญหาธรรมแสดงธรรมแก่เทวตาที่มาเข้าเฝ้า

1.1.5 ช่วงไก่รุ่ง – ทรงเลี้งข่ายพระญาณพิจารณาบุคคลที่จะบรรลุธรรม

พระองค์ควรเด็จไปโปรดในตอนเช้า

ในวรรณกรรมสลัง กล่าวถึงพุทธกิจ 3 ประการ ได้แก่ การรับบิณฑบาต การแสดงพระธรรมเทศนาแก่ประชาชน และการแสดงพระธรรมเทศนาแก่ภิกษุ นอกจากนี้ ยังมีวัตรปฏิบัติ 2 ประการ ได้แก่ การอุ้ยด้วยอธิษฐานถัง 4 และการอนุโมทนาผลบุญ ดัง ต่อไปนี้

...ภกว่า อันว่าพระพุทธเจ้า วิริฤตฯ ไนແแล้ว มุข ยังปักอันแดงงามเสมอ
ดังคำลักษณ์เพื่อนมนั้นแล เสนอเต อันแทนา อาห กล่าวว่า พระมหาเณ คุราพรามณ์ โยโกจิ
ปุคคล อันว่าบุคคลผู้ใดสูญหนึ่ง คือว่า ท้าวพระยานากยัตติเป็นต้น ส�ุชาสปุนเนน อัน
ประกอบด้วยใจใสศรัทธา กโตรติ วา ได้สร้างแปลงด้วยตนก็ตี การแปดิ วา ได้ช่างผู้อื่นสร้าง
แปลงก็ตี นิสิวนหิ เพื่อให้เป็นที่นั่ง ที่นอน ตุสสา พุทธสสา แห่งพระพุทธเจ้าและสังฆเจ้า
ดังนั้น โส ปุคคล อันว่าบุคคลผู้นั้น ถูกตุลา ก็จักได้ อนิสุสสา ยังงานนิสังสาหา ติสุกปาน尼
ประมาณว่าได้สามกับปีแล...

สล่องขอแจก. (1/2/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

พระพุทธเจ้าทรงแทนาว่า ถูกอันพระมหาเณ บุคคลใด เป็นต้นว่า
พระมหาตติย์ มีใจสรัทธา สร้างศาลาการเบรี่ยญ ด้วยตนเองหรือว่าช่างสร้างให้ จะได้รับ^๑
งานนิสังสาประนามสามกับปี...

วรรณกรรมสลองเป็นวรรณกรรมที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่านผู้ฟังสามารถ
ปฏิบัติตามวรรณกรรมได้ตามวิถีวัฒนธรรมของชนชาติ หมายสอนกับกาลและโอกาส สาระจึง
ไม่เน้นความสนุกสนาน แต่จะเน้นสิ่งที่ชาวพุทธสามารถปฏิบัติ ดำรง สืบทอดอาชญา
พระพุทธศาสนา ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นเนื้อหาของวรรณกรรมสลองจึงเน้นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรง
ตรัสสั่งสอนพุทธศาสนาในครั้งพุทธกาล เมื่อทราบว่าพระพุทธเจ้าตรัสสั่งให้ ชาวพุทธก็จะ
ปฏิบัติตามด้วยความเคราะห์ทั้งๆ การศึกษาวรรณกรรมสลอง พบว่า เนื้อหาที่กล่าวถึงวัด
ปฏิบัติของพระพุทธเจ้า ๕ ประการ มีผลการศึกษาดังตารางที่ ๗

ตารางที่ 7 วัตรปฏิบัติของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง

พุทธกิจ	วรรณกรรมสลอง						
	หนอง	กุฎี	พระพุทธรูป	หนังสือ	สม	สัพพทาน	ธรรมานิ
1. รับบิณฑบาต							✓
2. เทศนาแก่ประชาชน	✓	✓	✓		✓	✓	✓
3. เทศนาแก่พระสงฆ์				✓	✓		
4. ตอบปัญหาเทวตา							
5. โปรดเวไนยสัตว์					✓		
6. อัญเชิญอธิษฐานด					✓		
7. อぬโมทนาผลบุญ					✓	✓	✓

จากตารางที่ 7 ขึ้นบ่ายได้ว่า วัตรปฏิบัติของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง มี 5 ประการ ใน 5 ประการนี้ มีพุทธกิจ 3 ประการ ได้แก่ การรับบิณฑบาต การเทศนาแก่ประชาชน และการเทศนาแก่พระสงฆ์ การเทศนาแก่ประชาชนพบมากที่สุด และวัตรปฏิบัติอีก 2 ประการ ได้แก่ การอัญเชิญอธิษฐานด และการอนุโมทนาผลบุญ

2. คำสอนและหลักปฏิบัติ ที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง มี 3 ลักษณะ ได้แก่

2.1 สอนเรื่องการให้ทาน ดังต่อไปนี้

...ปริโส อันว่าชายผู้นั้น อันได้เห็นพระเจ้าองค์งามแล ลงคนได้ให้ข้า
บิณฑบาตเป็นทานแล ลงคนได้ให้ผ้าสไบเป็นทาน ลงคนได้ให้ยาทั้ง 5 เป็นทาน ลงคน
ได้ให้อาหารจีวรเป็นทาน ลงคนได้ให้น้ำเป็นทาน ลงคนได้ให้ประทีปเป็นทาน...

สลองสัพพทาน. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ชายผู้เป็นสามี สังเกตุเห็นพระพุทธเจ้าผู้มีสรีระงดงาม และสังเกตเห็นว่า
บางคนถวายข้าวบิณฑบาต บางคนถวายผ้าสไบ บางคนถวายยา บางคนถวายไตรจีวร บางคน
ถวายน้ำ บางคนถวายเทียน...

2.2 สอนให้สร้าง davranış ดังตัวอย่าง

...สารีปุตโตร คุราสารีนุตร โยโกิ ปุคุโโล อันว่าบุคคลหญิงชาย ทายก
ผู้ใด ลิขิตม์ วา เศียนด้วยตนก็ดี ลิขิตเปติ วา จ้างท่านผู้อื่นเชียนก็ดี บังปีฎกธรรมคำสอน
ตามคตา ลภสสนติ ก็ได้เสวยยังอาโนสังสามาก ป่องจักนับได้แล...

สองหนังสือ. (1/1/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
ถูกอ่อนสารีนุตร บุคคลใด เชียนพระไตรปีฎกด้วยตนเองหรือว่าคนอื่น
เชียนให้ จะได้รับอาโนสังสามาก ไม่อาจนับได้...

2.3 สอนเรื่องประพฤติธรรม ดังตัวอย่าง

...กค瓦 อันว่าพระเจ้า ปกานเตสิ ก์สำแดง อิฐูร์ต บังໂทยอันอันด้อย สง
กิเรส อันหม่นหมอง ภานาน แห่งกิเลสกามแล้วตถุกามทั้งหลาย ปกานเตสิ พระเจ้าก์สำแดง อา
นิสัม ยังอาโนสังสา เนกุขมุน ในอันออกจากการ 2 ประการนั้น แก่พระมหา...

สองสิม. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนา ถึงเรื่องกิเลสกามและวัตถุกาม
อันหม่นหมอง และอาโนสังส์ท์ได้ออกจากกามทั้ง 2 ประการ แก่พระมหา....

วรรณกรรมสองเป็นวรรณกรรมที่มุ่งสอนให้พุทธศาสนาในเรื่องความ
ตระหนี่ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ดังนั้นเนื้อหาในวรรณกรรม
ส่วนมาก จึงสอนเรื่องการให้ทาน ในการบำเพ็ญบารมีของพระพุทธเจ้าที่ถือว่าเยี่ยงใหญ่ที่สุดคือ
ทานบารมีในชาติที่เป็นพระเวสสันดร ชาวอีสานได้นำชาติดังกล่าวของพระพุทธเจ้า มาทำบุญ
ในอีต 12 คือ บุญพระเวส กำหนดทำบุญในช่วงเดือน 4 หรือ เดือน มีนาคม ของทุกปี

3. ศาสนสถาน หมายถึง สถานที่ หรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อใช้ในกิจการ
หรือเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น สำนักสงฆ์ วัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร เกดี และสูป
เป็นต้น เป็นสถานที่ซึ่งใช้ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นที่สำนักของพระภิกษุ และเป็น
อนุสรณ์ให้รัชกาลถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งพุทธศาสนาเป็นนิยมไปกราบไหว้บูชา และร่วม
กิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

3.1 กล่าวถึงพระเชตวันมหาวิหาร ๕ เรื่อง ได้แก่ สลὸงหอแจก สลὸงกุฎี สลὸงพระพุทธรูป สลὸงหนังสือ และสลὸงสัพพทาน ดังต่อไปนี้

....เอกสาร สมบูรณ์ ในสมัยนั้น กคwa อันว่าพระพุทธเจ้า วิหารนติ อยู่สำราญ ในพระเชตวันมหาวิหาร อันเป็นอารามแห่งอนาคตปิณฑิกมหาเศรษฐี อันมีที่ก้มໄກดีไวยงสา วัดดีราชธานีก็มีแล...

สลὸงพระพุทธรูป. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ในสมัยนั้น พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ในพระเชตวันมหาวิหาร ในเมืองสาวัตถี ซึ่งเป็นอารามที่อนาคตปิณฑิกมหาเศรษฐีสร้างถวาย...

3.2 กล่าวถึงวัดเวชุวัน ๑ เรื่อง ได้แก่ สลὸงธรรมานนท์ ดังต่อไปนี้

....สตุดา อันว่าสัพพัญญู วิหารนโต อันอยู่ในพระเวชุวัน อารพก ปราการ ซึ่งบุพกรรมแห่งตนเมื่อกาลก่อนให้เป็นเหตุ...

สลὸงธรรมานนท์. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

พระพุทธเจ้าทรงประทับอยู่ในวัดเวชุวัน ทรงปรารภบุพกรรมของพระองค์เมื่อชาติปางก่อน...

ศาสนสถานที่กล่าวถึงวัดเชตวัน ๕ เรื่อง เนื่องจากเป็นวัดแห่งแรกในพุทธศาสนาที่อนาคตปิณฑิกมหาเศรษฐีสร้างถวายในที่ดินของพระเจ้าเชต จึงได้ชื่อว่าวัดเชตวัน และเป็นวัดที่พระพุทธเจ้าทรงจำพรมยา ๑๗ พรมยา ในระหว่าง ๔๕ พรมยา (สุรีย์ และวิเชียร มีผลกิจ. ๒๕๔๓ : ๑ - ๒๑๐)

4. นักบวช หรือ บรรพชิต เป็นผู้รับผิดชอบสั่งการครองชีวิตอย่างคุ้หัสส์ อุทิศตนเพื่อศาสนาที่นับถือ ปฏิบัติตามข้อวัตรปฏิบัติและคำสั่งสอนของศาสนา ในวรรณกรรมสลὸงกล่าวถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา ๔ เรื่อง ได้แก่ สลὸงหอแจก สลὸงหนังสือ สลὸงสิม และสลὸงธรรมานนท์ ดังต่อไปนี้

...เอวุเม สูตรดวงนี้เป็นเก้า เป็นเจ้าอานนท์ตนเป็นธรรมกذا อันมีมือถือคันดาลปัตรอันพิจิตร ลิจจานาแล้วด้วยคันงาม เจ้าจึงถือลาหนีอาสานาแก่รหันตาเจ้า พึ้งหลายได้ 500 ตน อันมีมหาักษะประเจ้าเป็นประธาน ในกาลเมื่อปฐมสังคายนาธรรม วันนั้น...

สลองหอแขก. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

สูตรนี้ พระอานนท์ผู้เป็นพระธรรมกถา ถือดาลปัตรอันงดงามขึ้นสู่ธรรมานาสี ที่อยู่เหนือพระอรหันต์ 500 รูป อันมีพระมหาักษะประเจ้าเป็นประธาน ในครั้งปฐมสังคายนา....

5. สัญลักษณ์ หมายถึง ถิ่งที่ให้บูชาแทนพระพุทธเจ้า ถิ่งที่พบในวรรณกรรมสลด องค์พระพุทธรูป ดังตัวอย่าง

...อย บุคคล อันว่าบุคคลผู้ใด กโโรนุติ ก็ได้สร้างแปลงยังพระพุทธรูปเจ้า ไส บุคคล โล อันว่าบุคคลผู้นั้น มหาปุณโญ อันมีผลญา ปัญญา ก็มาก มหาโยส มียศศักดิ์ก็มาก มหาปริวาร มีบริวารก็มาก...

สลองพระพุทธรูป. (1/4/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลใด สร้างพระพุทธรูปถาวร จะเป็นผู้มีปัญญา มียศศักดิ์ มีบริวาร มากmany...

การประพันธ์วรรณกรรมสลอง กล่าวถึงเรื่องราวครั้งพุทธกาล ที่ยังไม่มีการสร้างสัญลักษณ์บูชาแทนพระพุทธเจ้า ดังนี้ในวรรณกรรมสลอง จึงพบว่ามีสัญลักษณ์เฉพาะสลองพระพุทธรูปเท่านั้น

6. ศาสสนิกชน หมายถึง บุคคลที่นับถือศาสนา ในวรรณกรรมสลอง กล่าวถึงศาสสนิกชน ได้แก่ สลองหอแขก สลองหนังสือ และสลองสิน ดังนี้

6.1 กล่าวถึงพระมหาภัตtriyและคหบดี ดังตัวอย่าง

...ราชา อันว่า พระยาปัสเสนทโกราช คเหตวา ถือเอายัง ปฐปทีป คบุธรรมากทิน ยังถึงทึ้งหลาย หมายมีต้นว่าคอกไม้ คบุธรรมสา ของหนอง นิกุามมิตวา กีเสดีจ ออกจากเวียง สาบปริวารหริ กับด้วยศศักดิ์บริวารแห่งตนก็มีแล...

ສລອງກຸງຝີ. (1/1/2)

ຈາກເນື້ອຄວາມໜ້າງດັນ ດອດຄວາມໄດ້ວ່າ
ພຣະເກົ່າປະເສເນທິໂກສດ ຖຽງດື່ອຫຼຸບເຖິ່ນແລະຂອງຂອມ ຄອກໄມ້ ເສົ່າຂອອກ
ຈາກເມືອງພຣອມດ້ວຍບຣິວາຮ...

6.2 ກລ່າວຄຶງປຸ່ອນທົ່ວໄປ ດັ່ງຕ້ອຍໆ

...ໂກ ທຸກໂຕ ບຸວິໄສ ຍັງມີບຸຮູມສອງຄນ ຜັວເປັນທຸກບໍ່ໄຊ້ບິນໃຈ ອູ້ໃນບ້ານ
ຮັສ້ານັ້ນ ໄກສໍເມືອງສາວັດຄືນຫານຄຣກໍມີແລ ບຸຮູມຜູ້ນັ້ນໄປເກັນຜັກກັບພື້ນມາເລື່ອງຈິວິຕັກສົວເມີຍດ້ວຍ
ຂອບຂຮ່ມ...

ສລອງສັພພານ. (1/1/1)

ຈາກເນື້ອຄວາມໜ້າງດັນ ດອດຄວາມໄດ້ວ່າ
ຍັງມີສອງສາມີກຣຍາ ມີສູານະຍາກຈນ ອາສີຍ້ອງໄກສໍເມືອງສາວັດຄື ດຳຮັງຈີ່ພ
ດ້ວຍການເກັນຜັກກັບພື້ນດ້ວຍຂອບຂຮ່ມ...

6.3 ກລ່າວຄຶງພຣາຮມ໌ ດັ່ງຕ້ອຍໆ

...ໄສ ສູປີມພຣາຮມໄມ ພັນວ່າສູປີມພຣາຮມຜູ້ນັ້ນ ອຸປສຸມືຕຸວາ ກີເຂົ້າໄປ
ຕຕຸດ ສູາເນ ໃນສຕານທີ່ນີ້ ອຸປສຸມືຕຸວາ ປັນວ່າເຂົ້າໄປແລ້ວ ອກວາເທດຕຸວາ ກີໄຫວ່າ ກຄວນຸດ ຍັງ
ສັພພົມຢູ່ຈ້າ ນິສີທີ ກິນ່າງອູ່ ເອກນຸ່ມ ໃນສຕານທີ່ກວ...

ສລອງໂຫດເຈກ. (1/1/1-2)

ຈາກເນື້ອຄວາມໜ້າງດັນ ດອດຄວາມໄດ້ວ່າ
ເມື່ອສູປີມພຣາຮມຜູ້ເຂົ້າໄປສູ່ພຣະເຊດວັນແລ້ວ ກີໄຫວ່ພຣະພູທຣເຈົ້າແລ້ວນັ້ນອູ່
ໃນທີ່ເໝາະສົມແໜ່ງຄນ...

ຄາສານພຣາຮມ໌ເປັນຄາສານທີ່ຕະກຸລບອນເຈົ້າຫຍສີທັດຕະເກາຮພັນຄືອນາ
ຕລອດ ເມື່ອພຣະພູທຣເຈົ້າຕຣັສູ້ອນຸຽນຮັມ ໂພນີ້ມາ ຖຽງປະກາສພຣະພູທຣຄາສານແລະເພຍແພ
ຮລັກຮຽນຄໍາສອນໃຫ້ແລ້າກົມຕຣີຍ ຄທບີ ແລະບຸກຄລທົ່ວໄປ ໃຫ້ໜ້ານມານັບຄືອພຣະພູທຣຄາສານ
ຫຼົງໃນສມຍນັ້ນຍັງໄນມີບຸກຄລຫາກຫລາຍສຕານະດັ່ງເຊັ່ນປົງຈຸນັນ ດັ່ງນັ້ນເນື້ອຫາໃນວຽກງານສລ
ອງຈິງປຣາກງູເພາບນຸກຄລ 3 ກລຸ່ມນີ້ເທົ່ານັ້ນ

7. ศาสนาพิธี หมายถึง แบบอย่าง แบบแผน หรือรูปแบบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่พึงปฏิบัติในพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่
1. กุศลพิธี ว่าด้วยพิธีบำเพ็ญกุศล เป็นเรื่องพิธีกรรมเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ พิธีแสดงตนเป็นพุทธมานะ พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา และพิธีรักษาอุโบสถศีล
  2. บุญพิธี ว่าด้วยพิธีทำบุญเนื่องด้วยประเพณีในครอบครัวของ พุทธศาสนิกชน เป็นประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของคนไทยทั่วไป แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ งานมงคลและอวมงคล
  3. ทานพิธี ว่าด้วยพิธีถวายทาน ระบุยนปฎิบัติกับคำถวาย ของฝ่ายไทย ที่นิยมบำเพ็ญกันอยู่ทั่วไป

4. ปกิณกพิธี ว่าด้วยพิธีเบ็ดเตล็ด วิธีปฏิบัตินางประการ ในการประกอบพิธี ที่กล่าวแล้วในหมวดต้น ๆ ได้แก่ วิธีแสดงความเคารพพระ วิธีประเคนของพระ วิธีอาภานาศีล อาภานาพระบิตร อาภานาธรรม และวิธีกรวดน้ำ (กรรมการศาสนา, 2545 : 1 - 5)

การศึกษาวรรณกรรมสต่อง พนศาสนาพิธี 3 หมวด ได้แก่ หมวดทานพิธี 7 เรื่อง หมวดกุศลพิธี 2 เรื่อง ได้แก่ สต่องหอแขก และสต่องสิน และหมวดปกิณกพิธี 2 เรื่อง ได้แก่ สต่องฤทธิ์ และสต่องพระพุทธรูป ดังนี้

7.1 หมวดทานพิธี ดังต่อไปนี้

...บุคคลผู้ใดมิใช่ศรัทธาได้ให้ข้าวสุกเป็นทาน บุคคลผู้นั้นได้สางข้าวสุก ประมาณแสนโกฐิสามແล yenla อันว่า Narayuñchayaทั้งหลายฝูง ไม่ได้ให้ข้าวสาร เป็นทาน บุคคลผู้นั้น ก็ได้สางข้าวสารแสนโกฐิสามແล yenla อันว่า Narayuñchayaทั้งหลายฝูง ไม่ได้ให้ข้าวเปลือกเป็นทาน บุคคลทั้งหลายฝูงนั้น ก็จักได้สางข้าวเปลือกแสนโกฐิสามແล ...

สต่องสัพพทาน. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลได้มีศรัทธา ถวายข้าวสุก จะได้ถวายข้าวสุกประมาณแสนโกฐิหลัง บุคคลได้ถวายข้าวสาร จะได้ถวายข้าวสารแสนโกฐิหลัง บุคคลได้ถวายข้าวเปลือก จะได้ถวายข้าวเปลือกแสนโกฐิหลัง (1 โกฐิเท่ากับ 10 ล้าน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 154))...

7.2 หมวดคุณลพิธี ดังต่อไปนี้

...เอามุเม สุต อาทิก นิทาน วานิ คำมีศั่นว่า เอามุเม สูตรดวงนี้เป็นเก้า เป็นเจ้าอาบนทัตนเป็นธรรมกذا อันมีเนื้อถือคันดาลปัตรอันพิจิตร ลิตจานาแล้วด้วยคันงาม เจ้าจึงถือแทนหื่นออาสนาแก่อรหันดาเจ้าทั้งหลายองค์ได้ 500 ตน อันมีมหากัสสปะประเจ้าเป็นประธาน...

สองสัพพาน. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

สูตรนี้ พระอานันท์ธรรมผู้เป็นธรรมกดิก ถือคันดาลปัตรอันงดงาม ขึ้นสู่ อาสนะหนึ่งอพระอหันต์ 500 รูป มีพระมหากัสสปะประเจ้าเป็นประธาน...

7.3 หมวดปกิณกพิธี ดังต่อไปนี้

...เมื่อเดือน 8 ขึ้น 15 ค่ำ จักได้เข้าพระวัสสานัน ยันว่าบูริสาทั้งสองฝั่ง เมีย มิใช่ศรัทธาพร้อมกันแล้ว จึงแต่งชูปเทียนข้าวตอกดอกไม้ได้แล้วเข้าสู่พระวิหาร เอา ชูปเทียนความบูชาพระพุทธเจ้าแล้ว ก็นั่งอยู่ในที่สมควรแห่งตนนั้นแล...

สองสัพพาน. (1/1/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

เมื่อถึงขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เป็นวันเข้าพรรษา จึงเตรียมข้าวตอกดอกไม้ แล้วเข้าไปสู่พระวิหาร ด้วยชูปเทียนบูชาพระพุทธเจ้าแล้วนั่งอยู่ในที่สมควร...

องค์ประกอบของศาสนานี้ปรากฏในวรรณกรรมสอง องค์ประกอบที่พบทุกเรื่อง ได้แก่ องค์ประกอบด้านศาสดา ด้านคำสอนและหลักปฏิบัติ ด้านศาสนาสถาน ด้านศาสนาชน และศาสนาพิธี องค์ประกอบด้านนักบวชพับ 4 เรื่อง ได้แก่ สองสิม สองหอแขก สองหนังสือ และสองธรรมานัน องค์ประกอบด้านสัญลักษณ์พับ 1 เรื่อง คือ สองพระพุทธรูป มีผลการศึกษาดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 องค์ประกอบด้านศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมสลัง

องค์ประกอบ	วรรณกรรมสลัง						
	หอแขก	ถูมี	พระพุทธรูป	หนังสือ	สมิ	สัพพทาน	ธรรมานี้
1. ศาสนา							
1.1 รับบิณฑนา忒	✓	✓	✓		✓	✓	✓
1.2 เทศนาแก่ประชาชน				✓	✓		✓
1.3 เทศนาแก่กิษมุ					✓		
1.4 อัญจาริยาบด 4					✓		
1.5 อนุโนมานผลบุญ					✓	✓	✓
2. คำสอนและหลักปฏิบัติ						✓	
2.1 การให้ทาน	✓	✓		✓			
2.2 สร้างถาวรวัตถุ			✓		✓		✓
2.3 ประพฤติธรรม							
3. ศาสนาสถาน							
3.1 วัดพระเชตวัน	✓	✓	✓	✓		✓	✓
3.2 วัดเวฬุวัน	✓		✓	✓	✓		✓
4. นักบวช							
5. สัญลักษณ์							
6. ศาสนาพุทธ							
6.1 ศาสนาพุทธ							
6.1.1 พระมหา กษัตริย์และคหบดี		✓	✓		✓	✓	
6.1.2 ปุตุชน	✓			✓	✓		✓
6.2 ศาสนาพราหมณ์							

องค์ประกอบ	วรรณกรรมสลอง						
	หอแขก	ภูมิ	พระพุทธรูป	หนังสือ	สม	สัพพทาน	ธรรมานัน
7. ศาสนาพิธี							
7.1 ทานพิธี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7.2 ถุคลพิธี	✓				✓		
7.3 ปกรณ์พิธี		✓	✓				

องค์ประกอบของศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง พบว่า กล่าวถึงด้าน
ศาสนา คือ พระพุทธเจ้าทรงมีวัตรปฏิบัตินามาที่สุด รองลงมาคือด้านศาสนาพิธี ด้านศาสนาิกชน
ด้านคำสอนและหลักปฏิบัติ ด้านศาสนาสถาน ด้านนักบวช และด้านสัญลักษณ์ ตามลำดับ

2. ความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนั้นถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่
จำเป็นต้องมีเหตุผลมาอธิบาย การยอมรับนั้นอาจขอมรับด้วยความจริงก็ได้ ความศรัทธาที่
แฝงไว้ด้วยความกลัว ปรากฏเป็นพฤติกรรม ความเชื่อหรือการยอมรับสืบเนื่องกันมาและ
ปฏิบัติตามจานกละเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของมนุษย์

ความเชื่อก่อให้เกิดวัฒนธรรมการปฏิบัติ ชาวอีสานมีความเชื่อตามหลักพุทธ
ศาสนา ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผลของกรรม หรือการกระทำ ซึ่งความเชื่อนี้ทำให้ชาวอีสาน
จำนวนมาก มีความศรัทธาปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา อีกทั้งยังมีการเผยแพร่
สืบทอด และอนุรักษ์ด้วยการสอนบุตรหลานให้ปฏิบัติตาม การศึกษาวรรณกรรมสลอง
ปรากฏความเชื่อตามหลักพุทธศาสนา ดังนี้

2.1 ความเชื่อกียงกับชาติกำเนิด

วรรณกรรมสลองมีเนื้อหาสาระที่สะท้อนถึงชาติกำเนิดของบุคคล การที่
บุคคลเกิดมาเป็นมนุษย์ในชาติภูมิต่างกัน เป็นสิ่งที่สะท้อนความเชื่อสำคัญที่ว่า ชาติกำเนิดที่
แตกต่างกันเกิดจากผลอาโนนิสต์ที่ได้สร้างกุศลกรรมที่แตกต่างกัน จากเนื้อหาเกี่ยวกับชาติ
กำเนิดในวรรณกรรมสลอง พบว่า ส่วนแปรแสดงถึงรายละเอียดของผลอาโนนิสต์เกี่ยวกับชาติ
กำเนิดทั้งสิ้น ความเชื่อเรื่องชาติกำเนิดจึงเป็นความเชื่อที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของชุมชน
โดยสะท้อนให้เห็นได้จากปริมาณวรรณกรรมสลอง ดังนี้

2.1.1 การเกิดเป็นชนชั้นปักษ์รอง ในวรรณกรรมสลองจะสะท้อนบทบาทของคนกลุ่มนี้ในฐานะชนชั้นพิเศษของชุมชน ซึ่งเป็นชนชั้นของบุคคลที่มีอำนาจในการบริหารจัดการและปักษ์รองรัฐ ได้แก่ พระเจ้ากรพรคิราช กษัตริย์ และบุณนางผู้ใหญ่ ในวรรณกรรมสลองได้นำเสนอเกี่ยวกับความเชื่อจากผลอานิสงส์ ที่ทำให้บุคคลมีชาติกำเนิดเป็นชนชั้นปักษ์รองระดับต่าง ๆ โดยผลอานิสงส์นี้จะส่งผลให้แก่ผู้ที่ทำกุศลกรรมให้ได้รับในอนาคตชาติ โดยผู้นั้นจะได้เกิดในคราภูมิที่ดีขึ้น จากการศึกษาขั้งพบว่า อานิสงส์ที่ทำให้ได้เกิดเป็นชนชั้นปักษ์รองปรากฏในวรรณกรรมสลอง 4 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองพระพุทธรูป สลองหนังสือ และสลองสิน อีกได้ว่าได้สะท้อนให้เห็นฐานความเชื่อที่เป็นปัจจัยในชีวิตเกี่ยวกับการเป็นบุคคลที่มีอำนาจด้านการปักษ์รองที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมความเชื่อจากการรัมย์สลอง ซึ่งมีความสำคัญต่อห้องถินมาก วรรณกรรมสลองที่แสดงอานิสงส์ที่ได้มาเกิดเป็นชนชั้นปักษ์รอง จึงได้ถูกเลือกนำมาใช้ในชุมชนเป็นจำนวนมากนั่นเอง ดังตัวอย่าง

...จุตุ คันว่าตายจากสวัสดิ์เทวโลกแล้ว นิพพนธิ ก็ได้มานเกิด มณฑลสาโลเก ในเมืองมุขสาโลเกเมืองคน จกุกวดติราช จักได้เป็นพระยาจกรวติราช อันเป็นอาชแก่คนทั้งหลาย...

สลองหอแจก. (1/3/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
เมื่อยตายจากสวัสดิ์แล้ว เมื่อกีดเป็นมุขย์ จะได้เป็นพระยาจกรวติราช
ยิ่งใหญ่กว่าคนทั้งหลาย...

2.1.2 การเกิดเป็นพระมหาณี ในวรรณกรรมสลองได้สะท้อนบทบาทสถานะของพระมหาณีว่าเป็นผู้ที่อยู่ในคราภูมิปราชญ์ราชบัณฑิต หรืออยู่ในสังคมแวดล้อมที่เต็มไปด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในศิลปวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ปรากฏในวรรณกรรมสลอง 3 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองสิน และสลองพระพุทธรูป ดังตัวอย่าง

... เท่านา อันว่าคนทั้งหลายฝูงนั้น นายนุติ ก็บีໄไปเกิดในคราภูมอันร้ายสักเทื่อแล ชายนุติ ก็ได้ไปเกิดในคราภูมอันประเสริฐ คือว่า เป็นเจ้ากษัตริย์พระมหาณี...

สลองพระพุทธรูป. (1/2/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
คนเหล่านั้น จะไม่ไปเกิดในคราภูมต่ำต้อย จะเกิดในคราภูมอันประเสริฐ

เป็นเจ้ากษัตริย์พระมหาชน...

2.1.3 การเกิดในตรรกะตั้ต้อย ในวรรณกรรมสลองให้ความสำคัญกับชาติกำเนิดของบุคคลธรรมชาติ ที่มีจิตศรัทธาร่างกายตั้ตอยเป็นพุทธบูชาในพุทธศาสนา จะไม่ไปเกิดในตรรกะตั้ต้อย จากการศึกษาพบ 4 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองพระพุทธรูป สลองหนังสือ และสลองสิน ดังต่อไปนี้

...เดชนา อันว่าคนทั้งหลายผุ้งนั้น ลภติ ก็ได้เสวยยังสมบัติข้าวของอันมาก เทเวสุ วา ในฟ้าก็ตี มนุสสา วา ในมนุษย์ก็ตี เดชนา อันว่าคนทั้งหลายผุ้งนั้น นชายนตិ กំได้ไปเกิดในตรรกะอันเข้ายากเทื่อแล...

สลองพระพุทธรูป. (1/2/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า
คนเหล่านั้น จะได้เสวยสมบัติในสวรรค์มากมาย และจะไม่เกิดในตรรกะ
ที่ตั้ต้อยสักครั้ง...

2.1.4 การเกิดบนสวรรค์

ในวรรณกรรมสลอง คำว่า “เมืองฟ้า” หมายถึง สวรรค์ หรือเทวโลก รวมไปถึงพระมหาโลกตามคติทางพุทธศาสนา ดังนั้น การจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองฟ้า จึงจำเป็นที่จะต้องอธิบายกภาพรวมในคติพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน พระธรรมปีฎก (2542 : 3) ได้ อธิบายถึงสวรรค์ หรือเทวภูมิ 6 ชั้น ไว้ดังนี้

สวรรค์ชั้นที่ 1 จตุมหาราชิกา เป็นด่านที่จะขึ้นดาวดึงส์ภูมิ ดังอยู่ที่ เทวโลก สร้างจากโลหะมนุษย์ 46,000 โยชน์

สวรรค์ชั้นที่ 2 ดาวดึงสَا เป็นสวรรค์ชั้นสำคัญในเทวโลก เนื่องจาก เป็นที่ประทับของพระอินทร์

สวรรค์ชั้นที่ 3 ยามา เป็นสวรรค์ชั้นที่สว่างไสว เพราะรักมีแก้วและ

รักมีจากกายเทวดา

สวรรค์ชั้นที่ 4 ตุสิตา สวรรค์ชั้นคุติต เป็นที่อยู่ของพระโพธิสัตว์ ทั้งหลาย

สวรรค์ชั้นที่ 5 นิมนานรดี มีสภาพเหมือนสวรรค์ชั้นตุสิตา แต่มีความ งดงามมากกว่า

สวรรค์ชั้นที่ 6 ปrynimมิตรสวัตติ เป็นสวรรค์ที่เทว冷漠ความสุขยิ่งกว่าสุคติภูมิอื่น ๆ เนื่องจากความประสงค์ต่าง ๆ ของเทวชาหันนี้จะมีเทวชาอื่นแనรมิตให้จากการศึกษาวรรณกรรมสลองพบว่า กล่าวถึงการเกิดบนสวรรค์ 3

ลักษณะ ได้แก่ การเกิดบนสวรรค์ชั้นต่าง ๆ 3 เรื่อง การเกิดบนสวรรค์เทวโลก และการเกิดบนเมืองฟ้า ดังนี้

1) การเกิดบนสวรรค์ชั้นต่าง ๆ 3 เรื่อง ได้แก่ สลองสัพพทาน ได้เกิดบนสวรรค์ชั้นดาวติงสา สลองกุฎีได้เกิดบนสวรรค์ชั้นดุสิต และสลองสิม ได้เกิดบนสวรรค์ชั้นอัคค尼ตรฐานพรหม (สวรรค์ชั้นที่ 18) ดังต่อไปนี้

...อันว่าสัปบุริสาสู่ตัดพิดานบุชาพระตากตามนั้น คันตายจากมนุสสาโลกเมืองคน ก็ได้อาตอนเมื่อเกิดในดาวติงสาสวรรค์เทวโลกนั้น กีเสวยวนานกว้างกีได้ 5 โยชน์ ล่วงสูงกีได้ 5 โยชน์...

สลองสัพพทาน. (1/1/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลผู้ตัดเพดานดาวายพระสู่มีพระภาคเจ้า เมื่อตายไปจะได้เกิดบนสวรรค์ชั้นดาวติงสา มีวนานกว้าง 5 โยชน์ สูง 5 โยชน์ (เท่ากับ 80 กิโลเมตร)...

2) การเกิดบนสวรรค์เทวโลก พนในสลองหอแจก ดังต่อไปนี้

...โซ ปุคุโโล อันว่าบุคคลผู้นั้น จุตุโトイ คันตายจากมนุสสา เมืองคนแล้ว นิพพนธุ์ ก็ได้มีเมืองเกิด เทวโลกะ ในสวรรค์เทวโลก...

สลองหอแจก. (1/3/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลที่ตายจากโลกมนุษย์แล้ว จะได้ไปเกิดบนสวรรค์...

3) การเกิดบนเมืองฟ้า พนในวรรณกรรมสลองธรรมานัน ดังต่อไปนี้

...ขอให้ได้ยกส่งสรรพสัตว์ออกจากข่าย เช่น โนมธรรม อันมีคหลงอยู่ในแกะอันกว้าง เป็นต้น โอมธรรมทั้งสี่ ให้เข็นปีสำกาแก้ว กล่าวคือธรรมเทศนานี้ จะส่งผลให้ถึงสุขในเมืองฟ้าและนิพพาน...

สลองธรรมานัน. (1/3/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

ขอให้กรรมได้ส่งสัตว์ทั้งหลายออกจากความมืด และความหลง ให้ได้เข้าสู่ทางแก้ คือธรรมเหตุนี้ส่งผลให้ได้รับสุขบนสรวงค์และนิพพาน...

ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง พบว่า มี 4 ลักษณะ
ได้แก่ เกิดเป็นชนชั้นปักกรอง 4 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองพระพุทธรูป สลอง
หนังสือ และสลองสินิ เกิดเป็นพระมหาที่ 3 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองสิน และสลอง
พระพุทธรูป เกิดในคระภูตต่ำต้อย 4 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองพระพุทธรูป สลอง
หนังสือ และสลองสินิ การเกิดบนสรวงค์ 5 เรื่อง ได้แก่ สลองหอแจก สลองกุฎี สลองสิน
สลองสัพพทาน และสลองธรรมานัน

2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับการมีสติปัญญา

ศาสนาพุทธได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องสติปัญญาไว้อย่างมาก เนื่องจาก
การที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระสาวนบุตรว่าเป็นผู้ที่มีสติปัญญามากจึงเป็นความเชื่อของชาว
พุทธที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา คำยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจทำให้
ผู้ประพันธ์วรรณกรรมสลอง เลือกสรรสาระเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลอนิสงส์ ที่มุ่งไปสู่การ
เป็นผู้มีสติปัญญามาเป็นเป้าหมายของการสร้างสรรค์วรรณกรรม เพื่อเน้นย้ำความเชื่อของคน
ในชุมชน ดังตัวอย่าง

...โย ปุคคลิ อันว่าบุคคลผู้ใด กรอนุติ ก็ได้สร้างแปลงยังพระพุทธรูปเจ้า
โส ปุคคลิ อันว่าบุคคลผู้นั้น มหาปัญโญ อันมีปัญญาปัญญามาก มหาโส มียศักดิ์ก็มาก
มหาปริวาริ มีบริวารก็มาก อนุตา ยานสมุนเนน อันประกอบไปด้วยผู้มาหาที่สุดบได้...
สลองพระพุทธรูป. (1/4/1)

จากเนื้อความข้างต้น ออกความได้ว่า

บุคคลได้สร้างพระพุทธรูป จะมีปัญญาเฉลียวฉลาด มียศักดิ์บริวารมาก
มากmany หาที่สุดไม่ได้...

สติปัญญาที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมสลอง แสดงให้เห็นว่าบุคคลได้รับผลบุญ
ทำให้เป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด เมื่อได้เกิดมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดอิอกกีชาติ ก็จะเป็นผู้ฉลาด
เหมือนเดิม และหากมีการสั่งสอนบุญญาการมีเพิ่มอีกจะได้เป็นนักประษฐ์

2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการมีบุคลิกลักษณะของคน

ความเชื่อเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ปรากฏในวรรณกรรมสต่อง ได้สะท้อนถึง การเป็นบุคคลที่มีอวัยวะที่สมบูรณ์งดงาม ในวรรณกรรมสต่องจะเปรียบเทียบลักษณะของผู้ที่ มีบุคลิกลักษณะดงามกับสิ่งที่ประเสริฐ ในลักษณะที่เป็นบุคคลาชีเรือน เช่น การ เปรียบเทียบว่า ผู้นั้นจะมีผิวพรรณเหมือนทองคำหรือ ดังตัวอย่าง

...บุคคลผู้ใดมีใจใส่ศรัทธาได้ให้น้ำฟื้นเป็นทาน บุคคลผู้นั้นเกิดมาเมี้ยง อันมีวนเพาะเสาะไส้แล ประกอบไปด้วยรูปโฉมตามพรมภารณเนื้ออันงามแล ประเสริฐยิ่ง นักหนา...

สองสัพทาน. (1/3/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลที่มีใจใส่ศรัทธาถาวนาน้ำฟื้น บุคคลนั้นจะเกิดมาเมี้ยง ไฟระเสาะไส ประกอบไปด้วยรูปโฉมผิวพรรณดงาม ประเสริฐยิ่งนัก...

จากเนื้อหาที่ปรากฏในวรรณกรรมสต่อง สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อ เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ ที่ชาวพุทธต่างให้ความสำคัญอยู่ไม่น้อย และความเชื่อว่าอาโนสิงส์จาก วัตถุท่านจะส่งผลให้ตนพ้นจากสภาวะที่ไม่สมบูรณ์ของบุคลิกลักษณะได้ ทั้งในปัจจุบันชาติ และอนาคตชาติ

2.4 ความเชื่อเกี่ยวกับการเป็นผู้มีสมบัติ ยศศักดิ์ และบริวาร

ความเชื่อเกี่ยวกับสมบัติ ยศศักดิ์ และบริวาร เป็นสมบัติที่ผู้สร้างวัตถุท่าน ตามวรรณกรรมสต่องจะได้รับทั้งในปัจจุบันชาติและอนาคตชาติ โดยอาโนสิงส์เหล่านี้จะส่งผล ให้เป็นผู้ทรัพย์สมบัติมั่นคงร่ำรวย มียศสถานรากศักดิ์เป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก และมีช้า ทางบริวารที่คอยช่วยเหลือกิจการงานต่าง ๆ ปรากฏในวรรณกรรมสต่อง ดังตัวอย่าง

...โย ปุคุโล อันว่าบุคคลผู้ใด กอรุนติ ก็ไดสร้างแปลงยังพระพุทธรูปเจ้า โถ ปุคุโล อันว่าบุคคลผู้นั้น มหาปัญโญ อันมีพญาปัญญาเก็มมาก มหาโถ มียศศักดิ์มาก มหาปริวาร มีบริวารก็มาก...

สองพระพุทธรูป. (1/4/2)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

บุคคลได้ สร้างพระพุทธรูปถาวร จะมีปัญญามาก มีศักดิ์บริวาร

มากมาย...

วรรณกรรมสลดองได้แสดงถึงอาโนนิสงส์ของการสร้างวัตถุทาง ที่ส่งผลให้ตนเป็นผู้มีสมบัติ ยศักดิ์ และบริวาร โดยมีความมุ่งหวังที่จะให้ผลอาโนนิสงส์เป็นต้นทุนของชีวิต วรรณกรรมสลดองยังได้สะท้อนให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สมบัติ ยศักดิ์ และบริวาร รวมไปถึง สัตว์แรงงานในชนชน เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า ซึ่งในสภาพความเป็นจริงของชนชนแล้ว สัตว์ดังกล่าวเป็นสมบัติที่คนในชนชนต่างมีไว้ครอบครอง แต่วรรณกรรมสลดองได้แสดงให้เห็นว่า สมบัติต่าง ๆ ที่ได้ครอบครองที่เกิดจากผลอาโนนิสงส์ของการสร้างวัตถุทางตาม วรรณกรรมสลดอง ทรัพย์สมบัตินั้นจะเป็นทรัพย์สมบัติที่ประเสริฐกว่าทรัพย์สมบัตินอกกาย

2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับการพื้นจากผลของกรรมชั่ว

อกุศกรรม หรือกรรมชั่ว เป็นผลกรรมที่บุคคลได้รับจากการกระทำอกุศกรรมนั้นจะส่งผลแก่ผู้ทำไว้ทั้งในปัจจุบันชาติและอนาคตชาติ หรือส่งผลให้ได้รับทุกข์เวทนा ในอนายภูมิ คือเกิดเป็นเปรต หรือสัตว์นรก เป็นผลตอบสนองการกระทำที่บุคคลไม่พึงปรารถนาสภาพของบำบัดกรรมที่ได้รับ ดังตัวอย่าง

...กัณฑสีมาນี้ก็เป็นผลอาโนนิสงสตา อันได้ขอบดลิมน้ำแล นิริยาปี แก่คนทั้งหลายผู้นั้น ก็บจกได้ไปสู่ที่อันเป็นนรก 6 หน้า คือว่า สัญชีวนรก กาฬสูตนรก สังฆภูมิ นรก มหาORIZED มหาตาปนนรก อวิจิณรงค...

สลดองสิน. (1/5/1)

จากเนื้อความข้างต้น ถอดความได้ว่า

นี้เป็นอาโนนิสงส์แห่งการร่วมพิธีผูกพัทธสีมา คนทั้งหลายจะไม่ตกนรก 6 หลุม คือ สัญชีวนรก (นรกสำหรับพวกที่ชอบมาสัตว์) กาฬสูตนรก (นรกสำหรับพวกที่ชอบลักษณะโง่) สังฆภูมิ (นรกสำหรับพวกที่ชอบประพฤติผิดในการ) มหาORIZED (นรกสำหรับพวกที่ชอบดื่มสุรา) มหาตาปนนรก (นรกสำหรับพวกที่ชอบเที่ยวกลางคืน) อวิจิณรงค (นรกสำหรับพวกที่ทำอนันตริยกรรม ...) กรมศิลปากร. (2542 : 2)

การได้รับเคราะห์กรรมในชีวิต เช่น การเจ็บป่วย การเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น ผลของกรรมจะได้รับทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ดังนั้นจึงมีพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่อชาตา โดยการสร้างวัตถุทาง โดยเฉพาะการสร้างสิน เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะ

ส่งผลให้พื้นจากกรรมชั่วและได้รับสุขในสวรรค์ ดังนั้นความเชื่อเกี่ยวกับสุขในสวรรค์ เป็นเรื่องของการได้พื้นจากบาปกรรม รวมถึงเป็นเหตุนำไปสู่การได้เข้าสู่กระแสแห่งพระนิพพาน

2.6 ความเชื่อเกี่ยวกับการได้เป็นเทวตา

ตามคติความเชื่อทางพุทธศาสนา การภูมิในระดับที่เป็นเวียนว่ายตายเกิด อยู่ในภูมิชั้นกลาง มีสภาพเป็นสุขพอประมาณ คือมีสุขบ้างทุกข์บ้าง หรือมีสุขโดยส่วนเดียว การเกิดเป็นเทวตาปรากรู้ในวรรณกรรมสลลง มี 3 เรื่อง ได้แก่ สลลงพระพุทธรูป สลลงหนังสือ และสลลงสิน ดังต่อไปนี้

...ได้เป็นเทวตาเกิด 9 อสังไวย ได้เป็นเทวนุตรในชั้นฟ้าทั้งหก ก็ได้ 9

อสังไวยแล...

สลลงหนังสือ. (1/2/1)

จากเนื้อความข้างต้น ดอคความได้ว่า

ได้เกิดเป็นเทวตา 9 อสังไวย ได้เกิดเป็นเทวนุตรบนสวรรค์ ตึ้งแต่สวรรค์ชั้นจุ่มหาราชิกาถึงชั้นปrynimมิตรสวัตติ (สวรรค์ชั้นที่ 1 ถึงสวรรค์ชั้นที่ 6) 9 อสังไวย (1 อสังไวยเท่ากับ 200 ล้านปี (พนาณกรณฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542 : 1339))...

จากเนื้อหาที่เกี่ยวกับเทวตาผู้มีบุญในวรรณกรรมสลลง พนว่า วรรณกรรมสลลงได้สะท้อนภาพความเชื่อเกี่ยวกับเทวตาว่าเป็นผู้ประเสริฐ มีพิพยสมบัติและบริวารมากมาย หากชาพุทธประสงค์ที่จะเป็นผู้ประเสริฐ มีสมบัติและบริวารมาก ก็ให้ปฏิบัติตามวรรณกรรมสลลง

2.7 ความเชื่อเกี่ยวกับสุขนิพพาน

นิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุดในการปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพุทธศาสนา เป็นความสุขชั้นประเสริฐ ในวรรณกรรมสลลงปรากูรความเชื่อเกี่ยวกับสุขในนิพพาน ดังตัวอย่าง

...โสด ปุคุโล อันว่าบุคคลผู้นี้ ลภิสุสันติ ก็จักได้ ติ สุข ยังสุขสาม
ประการ มีพระนิพพานเป็นที่แล้วแท้ดีหลีแล...

สลลงกุฎี. (1/3/1)

จากเนื้อความข้างต้น ดอคความได้ว่า

...บุคคลผู้นั้นก็จะได้ถึงสุขสามประการ (สุขในโลกมนุษย์ สุขบนสรวงรัก และสุขในนิพพาน) มีพระนิพพานเป็นที่สุด...

ด้วยเหตุที่การนิพพานเป็นป้าหมายสูงสุดของชาวพุทธ โดยมีการทำ เป็นเหตุปัจจัยพื้นฐาน ในวรรณกรรมสลองจึงปรากฏเรื่องราوانิสังส์ที่ทำให้ไปสู่พระนิพพานมีระบุไว้ มีสาระสะท้อนให้เห็นความเชื่อเกี่ยวกับเป้าหมายสูงสุดของชีวิต และความเข้าใจในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา และสาระเกี่ยวกับสุขในนิพพาน สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนยังคงมีความมุ่งมั่น และเข้าใจต่อเป้าหมายสูงสุดตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา

การศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลองพบว่า สลองสิมมีความเชื่อมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ สลองหอแจก สลองพระพุทธรูป สลองสัพพทาน สลองหนังสือ สลองธรรมานัน্দ และสลองฤทธิ์ มีผลการศึกษาดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง

ความเชื่อ	วรรณกรรมสลอง						
	หอแจก	ฤทธิ์	พระพุทธรูป	หนังสือ	สิม	สัพพทาน	ธรรมานันด
1. ชาติกำเนิด							
1.1 เกิดเป็นชนชั้นปักษรอง	✓		✓	✓	✓		
1.2 เกิดเป็นพระมหาณี	✓	✓	✓		✓		✓
1.3 เกิดในตรรกะลือด้อยด้วยตัว	✓		✓	✓	✓		
1.4 เกิดบนสรวงรัก	✓	✓			✓	✓	✓
2. การมีสติปัญญา			✓			✓	
3. บุคลิกลักษณะของคน	✓				✓	✓	
4. มีสมบัติ ยศศักดิ์บริหาร	✓	✓	✓		✓		✓
5. ผลของกรรมชั่ว			✓	✓	✓		
6. ได้เป็นเทวดา	✓	✓		✓	✓	✓	
7. สุขในนิพพาน	✓	✓		✓	✓	✓	✓

กล่าวโดยสรุป วรรณกรรมสลองได้สะท้อนภูมิปัญญาให้เห็นระบบความเชื่อของชาวพุทธที่ใช้วรรณกรรมสลองเป็นเครื่องปลูกสร้าง การปฏิบัติตามความเชื่อในวรรณกรรมจะส่งผลให้ตนเองได้รับผลดีanicest ตามสัตถนา ผลการศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลองพบความเชื่อ 7 ด้าน ได้แก่

1. ความเชื่อเกี่ยวกับชาติกำเนิด มี 4 ลักษณะ ได้แก่ เกิดเป็นชนชั้นปักธง เกิดเป็นพระมหาชนี การเกิดในคราภูตตัวต้อย และเกิดบนสรวงราก
2. ความเชื่อเกี่ยวกับการมีสติปัญญา สาระในวรรณกรรมสลองแสดงให้เห็นว่าบุคคลได้รับผลบุญที่ทำให้มีสติปัญญาเหลียวหลาด เมื่อได้เกิดมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดอีกกี่ชาติ ก็จะเป็นผู้คนดีเหมือนเดิม และหากมีการสั่งสมบุญญาบารมีเพิ่มอีกจะได้เป็นนักประชัญ
3. ความเชื่อเกี่ยวกับการมีบุคลิกลักษณะ สาระที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ ที่ชาวพุทธต่างให้ความสำคัญอยู่ไม่น้อย และความเชื่อว่าani สงสัยวัตถุท่านจะส่งผลให้ตนพ้นจากสภาวะที่ไม่สมบูรณ์ของบุคลิกลักษณะได้ ทั้งในปัจจุบันชาติ (ชาตินี้) และอนาคตชาติ (ชาตินext)
4. ความเชื่อเกี่ยวกับการเป็นผู้มีสมบัติ ยศศักดิ์ และบริวาร วรรณกรรมสลองได้แสดงถึงอาโนิสงส์ของการสร้างวัตถุท่าน ที่ส่งผลให้ตนเป็นผู้มีสมบัติ ยศศักดิ์ และบริวาร โดยมีความมุ่งหวังที่จะให้ผลดีani สงส์เป็นศันฐานของชีวิต วรรณกรรมสลองยังได้สะท้อนให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สมบัติ ยศศักดิ์ และบริวาร รวมไปถึง สัตว์แรงงาน ในชุมชน เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า ซึ่งในสภาพความเป็นจริงของชุมชนแล้ว สัตว์ดังกล่าวเป็นสมบัติที่คนในชุมชนต่างมีไว้ครอบครอง แต่วรรณกรรมสลองได้แสดงให้เห็นว่า สมบัติต่างๆ ที่ได้ครอบครองที่เกิดจากผลดีani สงส์ของการสร้างวัตถุท่านตามวรรณกรรมสลอง ทรัพย์สมบัตินี้จะเป็นทรัพย์สมบัติที่ประเสริฐกว่าทรัพย์สมบัตินอกกาย
5. ความเชื่อเกี่ยวกับการได้พ้นจากบาปกรรม วรรณกรรมสลองสะท้อนความเชื่อที่ว่าเคราะห์กรรมในชีวิตเกิดจากผลของกรรมจะได้รับทั้งในชาตินี้และชาตินext ดังนั้น จึงมีพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ต่อชาติ โดยการสร้างวัตถุท่าน โดยเฉพาะการสร้างสิ่น หรือการถวายพระพุทธรูป เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะส่งผลให้พ้นจากการชั่ว และได้รับสุขในสรรษ ดังนั้นความเชื่อเกี่ยวกับสุขในสรรษ เป็นเรื่องของการได้พ้นจากบาปกรรม รวมถึงเป็นเหตุนำไปสู่การได้เข้าสู่กระแสแห่งพระนิพพาน

6. ความเชื่อเกี่ยวกับการได้เกิดเป็นเทวตา วรรณกรรมสลองได้สะท้อนภาพความเชื่อเกี่ยวกับเทวतาว่าเป็นผู้ประเสริฐ มีพิพย์สมบัติและบริวารมากมาย หากชาวพุทธประสงค์ที่จะเป็นผู้ประเสริฐ มีสมบัติและบริวารมาก ก็ให้ปฏิบัติตามวรรณกรรมสลอง

7. ความเชื่อเกี่ยวกับสุขในนิพพาน เป็นปีกหมายสูงสุดของชาวพุทธ เชื่อกันว่าการทำเป็นเหตุปัจจัยพื้นฐาน ในวรรณกรรมสลองจึงปรากฏเรื่องราวอันสังส์ที่ทำให้ไปสู่พระนิพพานมีระบุไว้ในอันสังส์ ซึ่งมีสาระสะท้อนให้เห็นความเชื่อเกี่ยวกับปีกหมายสูงสุดของชีวิต และความเข้าใจในหลักคำสอนทางพุทธศาสนา และสาระเกี่ยวกับสุขในนิพพานสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนยังคงมีความมุ่งมั่น และเข้าใจต่อปีกหมายสูงสุดตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนา

ระบบความเชื่อดังกล่าว เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าและมีบทบาทสำคัญมากต่อพัฒนาการของวัฒนธรรมชุมชน โดยเฉพาะกระบวนการสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยการสร้างถาวรตฤதิเป็นทาน เป็นการปลูกศรัทธา เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีของชุมชน ภายใต้เงื่อนไขความหน้าที่ของวัฒนธรรมชุมชน

แนวคิดของผู้ใช้วรรณกรรม

การศึกษาคลวิธีการนำเสนอ ด้านศาสนาและความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมสลอง นอกจากจะศึกษาเอกสารแล้ว เพื่อให้ทราบถึงสภาพความคงอยู่ของวรรณกรรมสลอง ที่มีการใช้ การประพฤติปฏิบัติตามวรรณกรรมสลองในปัจจุบัน ผู้วัยรุ่นได้สัมภาษณ์ประชาชนบ้านหนองใน หมู่ที่ 1, 5, 8, และ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองโน อําเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นกลุ่มนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลหลักและสำคัญ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการอบรมสลอง ประกอบด้วย พระภิกษุผู้ท่านมรณาก ผู้นำประกอบพิธีกรรม ประษฐ์ชาวบ้าน เพื่อให้ข้อมูลแนวคิดจากการอบรมสลองต่อการยึดถือปฏิบัติให้เกิดคุณค่าทางวัฒนธรรมต่อชุมชน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informant) ประกอบด้วย อุบลาก อุนาสิกา กรรมการวัด ผู้นำชุมชน และกรรมการหมู่บ้าน เพื่อทราบแนวคิดจากการปฏิบัติตามวรรณกรรมสลองที่เกิดการปฏิบัติสืบทอดมานานปัจจุบัน

3. กถุ่นผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Information) ประกอบด้วย ข้าราชการ นักเรียน และนักศึกษา เพื่อทราบข้อมูลในการปฏิบัติตามคำสอนของกถุ่นตัวอย่างกถุ่นแรก และปฏิบัติตามวรรณกรรมสลลง แต่ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนบ้านหนองโน

ในการสัมภาษณ์กถุ่นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กถุ่นผู้ปฏิบัติ และกถุ่นผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึก กำหนดกรอบสัมภาษณ์ 2 รอบ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของวรรณกรรมสลลง และประโยชน์ที่ได้จากการอบรมสลลง ดังนี้

1. ลักษณะของวรรณกรรมสลลง

1.1 วรรณกรรมสลลงมีความเป็นมาและความสำคัญอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ความคิดเห็นต่อลักษณะของวรรณกรรมสลลง สรุปได้

3 ลักษณะ ดังนี้ (สัมภาษณ์ 9 ต.ค. 2554)

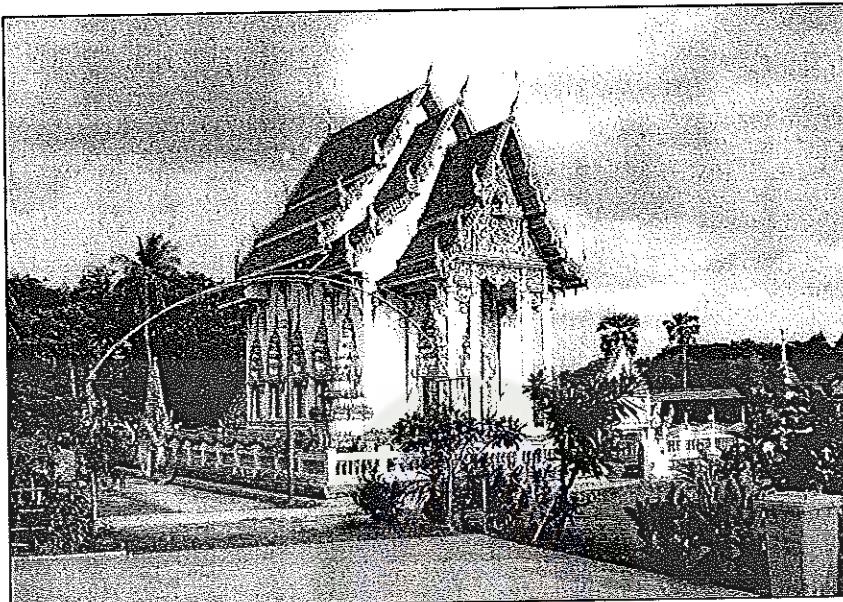
1.1.1 สลลงเป็นหนังสือในлан มีเนื้อหาคล้ายนิทานชาดก เรื่องราว กล่าวถึงพระพุทธเจ้าทรงแสดงเทศนาอานิสงส์ต่าง ๆ ให้กิจขุและศาสนิกชนฟัง แต่งขึ้น สำหรับใช้เทศนาแสดงอานิสงส์ในการทำบุญ หรือสร้างถาวรวัตถุในพุทธศาสนา

1.1.2 สลลงเป็นหนังสือเทคโนโลยีอานิสงส์ แต่งขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองสิ่งปลูกสร้าง หลังจากสร้างเสร็จ เข่น ทดลองโบสถ์ ทดลองศาลาการเบรียญ ทดลองกุฎี ทดลองพระพุทธรูป เป็นต้น เพื่อให้พุทธศาสนาชนได้ทราบว่าบุญที่ทำนั้น จะได้รับอานิสงส์มาก น้อยเพียงใด เพื่อสร้างความศรัทธา แก่ผู้ฟังของหากทำบุญในพุทธศาสนาอีก บางเรื่องบอกว่าเมื่อทำบุญแล้วจะได้ไปพบพระศรีอรหันต์

1.1.3 สลลงคือการประกาศความสำเร็จให้คนทั่วไปได้ทราบว่า สิ่งที่ได้ร่วมกันสร้างสำเร็จแล้ว และเพื่อให้ชาวบ้านได้ร่วมแสดงความยินดี โดยพระกิจขุนำเทศนา เกี่ยวกับถาวรวัตถุที่สร้างขึ้นมาเทคโนโลยีฟังว่า ผู้ที่มีส่วนในการสร้างจะได้รับอานิสงส์กันและกันได้ก็แล้วแต่กำลังศรัทธา

สรุปว่า วรรณกรรมสลลงเป็นวรรณกรรมที่ใช้เทคโนโลยี แล้วมีเนื้อหามาจากพุทธประวัติ เป็นเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสเชิญชวนให้พุทธบริษัท 4 คือ กิจขุ กิจขุณี อุบาก อุบากิ สร้างถาวรวัตถุให้เป็นศาสนสมบัติในพุทธศาสนา เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ทรงเทคโนโลยีแสดงอานิสงส์แห่งผลกรรมนั้น เป็นวรรณกรรมที่มีภาษาไทยสืบทอดมาจากรากเหง้า พุทธศาสนา เป็นเครื่องมือปลูกศรัทธาให้ร่วมสร้างถาวรวัตถุ มีความสำคัญต่อวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกใช้เป็นหลักเทศนาให้ทราบความเป็นมาและ

อนิสังส์ในการสร้างถาวรตฤதุ ส่วนภายนอกทำให้เกิดศรัทธามีจิตใจเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เห็นได้จากการร่วมแรงใจสร้างพระอุโบสถวัดเจริญผลโนน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 อุโบสถวัดเจริญผลหนองโน

1.2 วรรณกรรมสลองมีองค์ความรู้อย่างไร

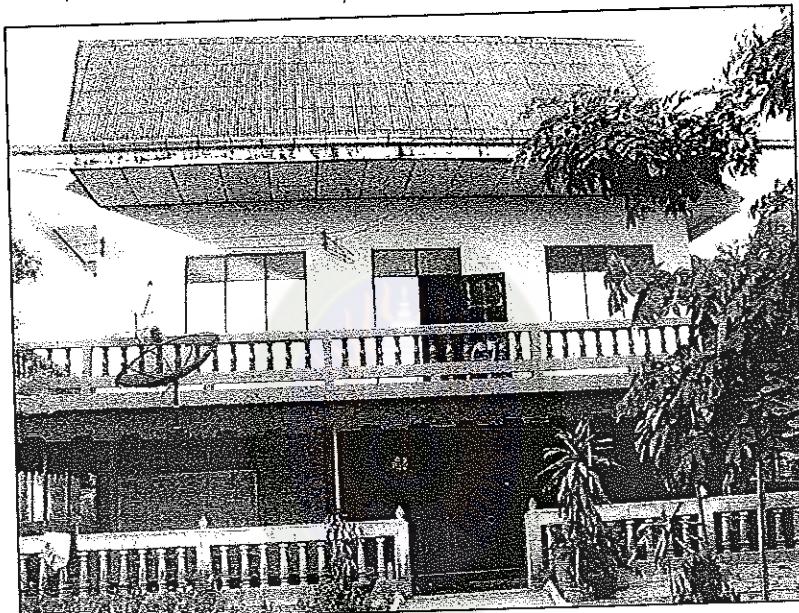
ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ความคิดเห็นต่อองค์ความรู้ที่ได้จากการณ์วรรณกรรมสลอง สรุปได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ (สัมภาษณ์ 9 ต.ค. 2554)

1.2.1 วรรณกรรมสลอง เป็นวรรณกรรมที่โน้มนำจิตใจ ปลูกฝังศรัทธา ให้คนทั่วไปมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ด้วยการพรรณนาถึงอนิสังส์ที่จะได้รับจากการทำบุญ ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา และการปฏิบัติที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนกลายเป็นวัฒนธรรมสืบทอดมาจนปัจจุบัน

1.2.2 วรรณกรรมสลอง เป็นภูมิปัญญาในการดำเนินการทำพุทธศาสนา ให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งภายในและภายนอก ภายใต้ความเจริญด้านจิตใจ ส่วนภายนอก ก็คือ ความเจริญในการสร้างถาวรตฤதุให้สวยงาม เป็นส่ง代理แก่ชุมชน

1.2.3 วรรณกรรมสลองเป็นภูมิปัญญาในการสั่งสอนชาวพุทธให้เกิดการเติมสร้างให้ทานทำให้อยากรำบุญ โดยเชื่อว่าการทำบุญในพระพุทธศาสนาไม่สูญเปล่า จะได้รับผลตอบแทนในชาตินี้ จนถึงการบรรลุธรรมในที่สุด

องค์ความรู้ในวรรณกรรมสลองเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นอุบายนี้ให้พุทธศาสนาและร่วมกันทำนุบำรุงพุทธศาสนาด้วยการสร้างถาวรตฤதิให้เป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและสังคม เน้นอานิสงส์ที่ได้จะได้รับในปัจจุบันชาติ (ชาตินี้) เป็นผู้สมบูรณ์ด้วย ยศ ศักดิ์ บริวาร มีโภคทรัพย์ สุขภาพสมบูรณ์ ผู้คนเคารพนับถือ ในอนาคตชาติ (ชาติน้ำ) จะได้อุบัติในสวรรค์ จุดจากสวรรค์จะได้เกิดในตรากุลที่ดี เป็นคนปัญญาดี มีร่างกายงดงาม เป็นภูมิปัญญา ให้เกิดความรู้ที่กระตุ้นให้สร้างถาวรตฤตุในวัดเจริญผลหนองโน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ภูมิสังฆวัดเจริญผลหนองโน ที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างถาวรแด่พระภิกขุสงฆ์

1.3 วรรณกรรมสลองใช้ในสถานการณ์ใด และใช้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ความคิดเห็นต่อสถานการณ์และลักษณะการใช้

วรรณกรรมสลอง สรุปว่า “วรรณกรรมสลองใช้แทนทุกครั้งใน 3 ลักษณะ ได้แก่ เมื่อทำนุญเสร็จ เมื่อสร้างถาวรตฤตุสำเร็จแล้วจดงานเฉลิมฉลอง และหลังจากการประกอบกิจกรรมในพระพุทธศาสนาเสร็จสิ้น เพื่อสร้างศรัทธาแก่สาธุชนที่มาร่วมทำบุญ และเป็นการตอบแทนผู้ที่มาร่วมทำบุญว่า เขาจะได้รับผลตอบแทนอย่างไร” (สัมภาษณ์ 9 ต.ค. 2554)

2. ประโยชน์ที่ได้จากการวรรณกรรมสลอง

2.1 การปฏิบัติตามวรรณกรรมสลอง

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามวรรณกรรมสลอง สรุปได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ (สัมภาษณ์ 9 ต.ค. 54)

2.1.1 วรรณกรรมสลองทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา เมื่อได้ฟังเทศน์สลงแล้วอย่างทำบุญมากกว่าเดิม ถือได้ว่าสลองเป็นภูมิปัญญาที่บีดเหนี่ยวจิตใจชาวพุทธ ทำให้คนที่ไม่รู้จักกัน เมื่อได้มาทำบุญร่วมกันก็เป็นคุณติทางพระพุทธศาสนา และยังช่วยลดความกระหน่ำใจจิตใจ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ดำรงพระพุทธศาสนาได้อย่างมั่นคงนานปัจจุบัน

2.1.2 วรรณกรรมสลองเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติบริจากปัจจัย เมื่อได้ฟังเทศน์สลงแล้วทำให้เกิดความบริสุทธิ์ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนามากขึ้น ในการบริจากปัจจัยหรือว่าการทำบุญ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อสร้าง karma หรือช่วยกิจกรรมของทางวัด ส่วนใหญ่จะทำเพื่ออุทิศส่วนกุศลมากกว่าจะทำเพื่อตนเอง และเพื่อให้มีชื่อสักกิริในวัด

2.1.3 วรรณกรรมสลองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำหน้าที่ร้อยรวมจิตใจชาวพุทธ ให้เกิดความศรัทธาร่วมแรงร่วมใจด้วยกิจกรรมให้สำเร็จดุลร่วง ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้าง การทำบุญตามประเพณี และการประกอบพิธีกรรมสำคัญ ชาวบ้านหนองโน บางคนก็จะช่วยเหลือเป็นอาหาร บ้างก็ช่วยเป็นแรงงาน บ้างก็ช่วยเป็นปัจจัย และเมื่อสร้างเสร็จก็จะจัดงานคลองและเทศนาสลองชาวบ้านก็จะบริจากปัจจัยเพื่ออีก

วรรณกรรมสลองได้ร้อยรวมจิตใจชาวบ้านหนองโน ทำให้เกิดความบริสุทธิ์ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยลดความกระหน่ำและกระตุ้นให้เกิดการบริจากปัจจัย ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาวบ้านหนองโน ที่ดำรงพระพุทธศาสนาได้อย่างมั่นคงนานปัจจุบัน

2.2 การนำองค์ความรู้จากการณ์สลองไปเผยแพร่
ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้จากวรรณกรรมสลองไปเผยแพร่แก่ต่างกันตามสถานที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

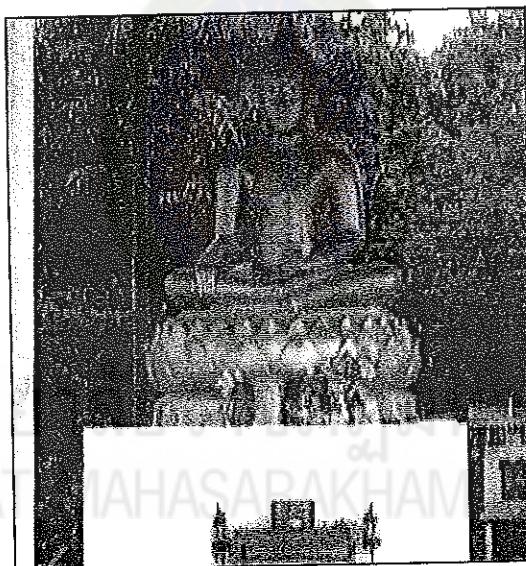
2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ความเห็นว่า เผยแพร่โดยการปฏิบัติเป็นตัวอย่างแก่ชาวบ้านตามคำสอนจากสลอง เช่นการบริจากปัจจัยกิจกรรมที่จะบริจากก่อนชาวบ้าน และประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ชาวบ้านเกิดความเคารพศรัทธา เช่น การรักษาศีล 8 ในวันพระตลอดปี การนำชาวบ้านประกอบพิธีกรรม การมาวัดเป็นประจำ เป็นต้น

2.2.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติตาม ให้ความเห็นว่า “ได้นำความรู้จากสลองไปประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านที่ไม่มีเวลาไว้ หรือที่ยังไม่ทราบ และคนที่อยู่ห่างไกล โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านห้องรายข่าวประจำบ้าน การบอกร่องกันไป และการโทรศัพท์แจ้งข่าวว่า ทางวัดได้จัดกิจกรรมอะไรบ้าง จัดแล้วชุมชนได้ประโยชน์ย่างไรบ้าง ทำให้ชาวบ้าน

บางกอกอยากรู้อยากเห็น ได้มาดู และมาร่วมกิจกรรมของทางวัดจนกลายเป็นบุคคลที่เข้าวัดเป็นประจำ และคนที่อยู่ห่างไกลก็มีการทำสักป้าปามาสมบทกัน

2.2.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ให้ความเห็นว่า ถ้าวัดมีกิจกรรมลดลง เช่น นလองใบสัก ฉลองศาลาการเปรียญ ฉลองกุฎี เป็นต้น ก็จะนำข่าวไปบอกกับเพื่อนและคนรู้จัก ว่าวัดมีกิจกรรมเหลือไม่多 บางกอกที่ร่วมนิจัคปีจัดขึ้นสมบทและเดินทางมาร่วมงาน

ในการนำองค์ความรู้จากการณกรรมสลดลงไปเผยแพร่นั้น ชาวบ้านหนองโนได้เผยแพร่ตามหน้าที่และบทบาทของตัวเองอย่างเหมาะสม เมื่อชาวบ้านได้ทราบข่าวจึงเกิดการปฏิบัติตาม วิถีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการณกรรมสลดลง จึงเป็นผลให้การดำเนินการก่อสร้างถาวรวัดถูกภายในวัด ก่อสร้างได้ตลอดไม่มีการหยุดชะงัก เช่นการสร้างพระพุทธรูปองค์ใหม่ ขนาดหน้าตักกว้าง 160 เซนติเมตร สูง 180 เซนติเมตร ดังภาพที่ 4

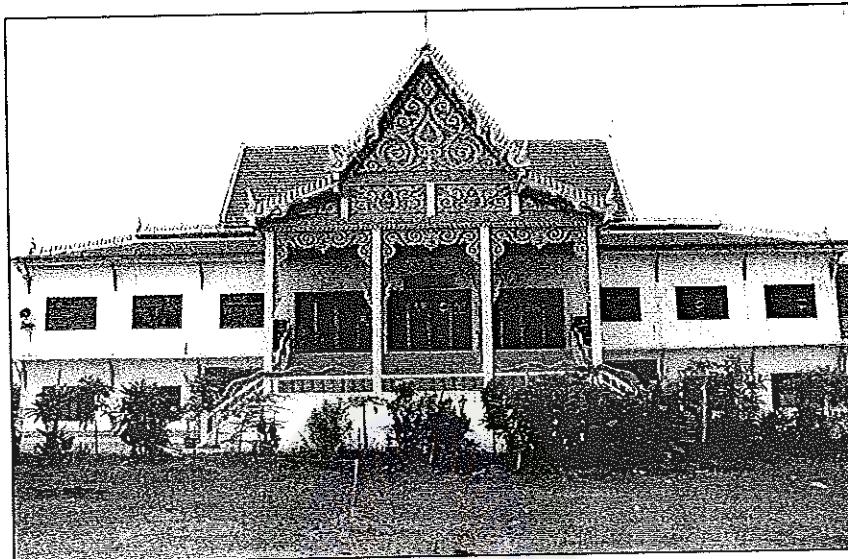

ภาพที่ 4 พระพุทธรูปองค์ใหม่ของวัดเจริญผลหนองโน

2.3 ถาวรวัดถูกที่เกิดจากการณกรรมสลดลงที่ปรากฏเด่นชัดในชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความเห็นตรงกัน สรุปได้ ดังนี้ “วัดเจริญผล เป็นวัดที่มีการก่อสร้างถาวรวัดถูกขนาดใหญ่ และก่อสร้างได้ตลอดทั้งปี เมื่อเสร็จจากการก่อสร้างแล้วก็จะทำบุญสมโภชน้ำเทียนสลดลง แล้วจะคณะกรรมการวัดและคณะกรรมการชุมชน ก็จะประชุมกันว่าจะสร้างสิ่งใดต่อไป ซึ่งในหมู่บ้านหรือตำบลโดยรอบบ้านหนองโน ไม่มีการก่อสร้างถาวรทางวัดถูกในพระพุทธรากษา ได้ยังไง สวยงาน โอดเด่น สร้างได้ต่อเนื่องไม่มี

การขาดแคลนทุนทรัพย์ กิจกรรมบางอย่างไม่ได้ใช้ทุนทรัพย์ โดยชาวบ้านจะมาร่วมแรงใจทำ
การวัดถูที่สำคัญและเด่นชัด ได้แก่ พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ ถูศีสงฆ์ และ
พระพุทธรูป” (สัมภาษณ์ 9 ต.ค. 2554) ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 หอแขก (ศาลาการเปรียญวัดเจริญผลหนองโน)

2.4 การปฏิบัติตามวาระกรรมสส่องเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

ในการปฏิบัติตามวาระกรรมสส่องแล้วทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ผู้วัยได้จัดทำแบบสอบถามสัมภาษณ์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการปักครอง มีผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้ (สัมภาษณ์ 9 ต.ค. 2554)

2.4.1 ด้านสังคม ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ให้ความเห็นว่า วาระกรรมสส่อง ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวบ้าน กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการวัดประชุมว่าจะสร้างการวัดถูในวัด ผู้นำหมู่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทุกคนทราบ เมื่อชาวบ้านทราบข่าวก็จะมาร่วมกันบริจาคปัจจัย และมาช่วยเหลือกิจกรรม จนกลายเป็นสังคมแห่งความเติบโต และเอื้อเพื่อชั่งกันและกัน

2.4.2 ด้านเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ให้ความเห็นว่า การก่อสร้างการวัดถูในวัดเจริญผลหนองโน ก็จะมีการรวบรวมทุนทรัพย์จากชาวบ้านในหมู่บ้าน และชาวบ้านที่อยู่ต่างถิ่น ให้จัดผ้าป่ามาสมทบ ในช่วงของการก่อสร้างการวัดถูเศรษฐกิจของหมู่บ้านจะดุลคึกคัก กล่าวคือ คณะกรรมการวัดจะหาเงินซื้อที่ดินและสัตว์เลี้ยงของชาวบ้าน เพื่อมาเป็นอาหารให้ผู้ที่ร่วมก่อสร้างด้วยmenuอาหารพื้นบ้านที่หลากหลาย ในส่วนของชาวบ้าน

ที่ประกอบอาชีพขายของชำ ก็จะมีการสั่งซื้อเครื่องปัจจัยอาหาร น้ำแข็ง เครื่องดื่มชูกำลัง ทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

2.4.3 ด้านการประกอบ ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ให้ความเห็นว่า เมื่อมีการก่อสร้างถาวรตุ่นในวัด ชาวบ้านต่างร่วมแรงร่วมใจกันเป็นอย่างดี เมื่อมาร่วมทำงานก็จะมีการพูดคุยถามสารทุกชั้นสูงสุด かれพให้เกียรติกันและกัน นอกจากนั้นก็ไม่มีการโต้แย้งหรือมีความเห็นแตกต่างจึงทำให้การประกอบในชุมชนบ้านหนองโนเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย

การปฏิบัติตามวรรณกรรมสลองที่ชาวบ้านหนองโนได้ศึกษาไว้วัฒนธรรมจากการอบรมสลองผ่านกระบวนการด้านสังคม เศรษฐกิจ และการประกอบ ทำให้เกิดเป็นวิถีวัฒนธรรมที่ทุกคนชุมชนต้องรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และเกิดประโยชน์ต่อตนเองในลำดับต่อไป ลิ่งที่ชาวบ้านหนองโนได้รับจากการอบรมสลอง จึงเป็นประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY